

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ
ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑΣ**

**ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ
ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΟΡΝΟΓΡΑΦΙΑΣ**

A. ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Εθνική Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας («ΕΣ»), συνιστά το βασικό κείμενο πολιτικής και κατευθύνει τις δράσεις και τις πρωτοβουλίες των Αρχών της Κυπριακής Δημοκρατίας για την επόμενη τριετία.

Πρόκειται για μια συνεκτική και σφαιρική στρατηγική, η οποία θέτει τις κατευθύνσεις πολιτικής και συντονίζει την υλοποίηση δράσεων και πρωτοβουλιών για την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης των παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας σε τοπικό επίπεδο.

Η ΕΣ ασπάζεται τη φιλοσοφία και την καθοδήγηση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση (2007), γνωστής ως Σύμβαση Λανζαρότε, η οποία έχει κυρωθεί από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και έχει τεθεί σε εφαρμογή στην Κύπρο από την 1η Ιουνίου 2015. Η Σύμβαση Λανζαρότε αποτελεί σε παγκόσμιο επίπεδο το πιο ολοκληρωμένο νομοθετικό εργαλείο αντιμετώπισης του φαινομένου αποσκοπώντας στην εφαρμογή πολιτικών, μέτρων, δράσεων και παρεμβάσεων οι οποίες εδράζονται σε επιστημονικά τεκμηριωμένες πρακτικές και που παράλληλα αξιοποιούν στο μέγιστο βαθμό τους ανθρωπίνους και οικονομικούς πόρους από ολόκληρη την κοινωνία, με την εμπλοκή όλων των αρμόδιων φορέων.

Η εκπόνηση ΕΣ έχει αποφασιστεί από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 13/7/2015 και για το σκοπό αυτό δημιουργήθηκε Διυπουργική Επιτροπή η οποία απαρτίζεται από τους Υπουργούς Παιδείας και Πολιτισμού και Εργασίας Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης και Υγείας.

Η παρούσα ΕΣ είναι το αποτέλεσμα αριθμού συνεδριών της Διυπουργικής Επιτροπής και των εμπλεκόμενων υπηρεσιών καθώς και των συναντήσεων με φορείς και οργανώσεις ολόκληρης της κοινωνίας που εξέφρασαν την προθυμία τους να εμπλακούν στο σχεδιασμό αλλά και την εφαρμογή της ΕΣ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Εθνική Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας 2016-2019, επιδιώκει να αναγνωρίσει την έκταση και το εύρος αυτού του κοινωνικού προβλήματος, να προσδιορίσει τις προτεραιότητες για την ορθή αντιμετώπιση του και να καθορίσει τις αναγκαίες δράσεις και πολιτικές ούτως ώστε να επιτευχθεί ο πρώτιστος στόχος ο οποίος μπορεί να περιγραφεί ως ακολούθως:

«Όλα τα παιδιά πρέπει να έχουν την ευκαιρία να μεγαλώσουν σε συνθήκες ασφάλειας, με όλα τα εφόδια έτσι ώστε να μπορέσουν να αναπτύξουν υγιείς σχέσεις, χωρίς να χρειαστεί να αντιμετωπίσουν οποιαδήποτε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης ή κακοποίησης, ελεύθερα από κάθε μορφή σεξουαλικής βλάβης »

Η σεξουαλική κακοποίηση είναι ένα φαινόμενο, το οποίο όπως προκύπτει από σχετικά στοιχεία και έρευνες, έχει αυξητική τάση τόσο στην Κύπρο όσο και στον υπόλοιπο κόσμο. Έρευνες σε πανευρωπαϊκό επίπεδο έχουν τεκμηριώσει ότι ένα στα πέντε παιδιά θα υποστεί κάποιου είδους σεξουαλικής κακοποίησης ή εκμετάλλευση προτού αυτό ενηλικιωθεί.

Στη βάση αυτών των ευρημάτων, εκπονήθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης η Σύμβαση Λανζαρότε, αναγνωρίζοντας ότι το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται απλά ως θέμα «εγκλήματος και τιμωρίας», αλλά πρέπει να αντιμετωπίζεται ως κοινωνικό φαινόμενο το οποίο επηρεάζει και αναγκαστικά πρέπει να εμπλέξει κάθε φάσμα της κοινωνίας. Η Σύμβαση Λανζαρότε έχει κυρωθεί από 39 Κράτη Μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης έως σήμερα, περιλαμβανομένης και της Κύπρου όπου έχει τεθεί σε εφαρμογή από την 1η Ιουνίου 2015.

Για την προώθηση της φιλοσοφίας της Σύμβασης Λανζαρότε δημιουργήθηκε και η πανευρωπαϊκή εκστρατεία του Συμβουλίου της Ευρώπης «Ένα στα Πέντε» η οποία έχει αναπτυχθεί και στην Κύπρο.

Η σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση παιδιών πλήττει, πολλές φορές ανεπανόρθωτα, την παιδική τους ηλικία, επηρεάζοντας αρνητικά την υγιή συναισθηματική και ψυχολογική τους ανάπτυξη. Οι αρνητικές επιπτώσεις της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών μπορεί να περιλαμβάνουν την ανάπτυξη έντονων συναισθημάτων, όπως αυτό της προδοσίας, της αδυναμίας, του σπιντατισμού, της ενοχής καθώς επίσης και τραυματισμό της σεξουαλικότητας των θυμάτων, με αποτέλεσμα να αντιμετωπίζουν μεγάλες δυσκολίες, στην πορεία της ζωής τους σε ό,τι αφορά, μεταξύ άλλων, στη δημιουργία ή/και στη διατήρηση ισορροπημένων σχέσεων, λόγω ακριβώς της διατάραξης της ψυχικής τους υγείας ή/και λόγω άλλων προβλημάτων τα οποία σχετίζονται με την κακοποίηση που υπέστησαν.

Για πολλά θύματα, οι επιπτώσεις αυτών των εγκλημάτων μπορεί να αποβούν καθοριστικά καταστροφικές σηματοδοτώντας τα, πολλές φορές, ακόμη και για το υπόλοιπο της ζωής τους. Ένα παιδί το οποίο έχει μεγαλώσει βιώνοντας σεξουαλική κακοποίηση ή/και εκμετάλλευση, αναμένεται ότι θα αντιμετωπίσει έντονες ψυχοσωματικές και άλλες δυσκολίες, ούτως ώστε να μπορέσει τελικά να ανταπεξέλθει και να εξελιχθεί σε ένα υγιή ενήλικα.

Η σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση των παιδιών ορθά θεωρούνται από τα πλέον ειδικά εγκλήματα τα οποία μπορεί να λάβουν χώρα σε μια κοινωνία. Ως εκ τούτου, το πραγματικό «στοίχημα» το οποίο έχει να κερδίσει μια κοινωνία είναι το πως θα προστατεύσει ή καλύτερα πως θα θωρακίσει τα παιδιά της, ώστε να μην πέσουν θύματα τέτοιων εγκλημάτων.

Η κοινωνία έχει αναμφίβολα την ηθική ευθύνη αλλά και την υποχρέωση να κάνει ότι είναι δυνατό έτσι ώστε να κτυπήσει στη ρίζα του αυτό το ειδικό φαινόμενο και παράλληλα να διασφαλίσει ότι όλα τα παιδιά μπορούν να μεγαλώσουν μέσα σε συνθήκες σιγουριάς και ασφάλειας.

Για την εκπόνηση της Εθνικής Στρατηγικής λήφθηκαν υπόψη τα πιο κάτω:

Το μέγεθος του προβλήματος

Οι τεράστιες επιπτώσεις σε προσωπικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο

Η ευκολία πρόληψης και παρεμπόδισης μιας κακοποίησης σε σύγκριση με τη δυσκολία αναίρεσης των επιπτώσεών της

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Στο πλαίσιο διεξαγωγής της εκστρατείας «Ένα στα Πέντε» στην Κύπρο, το Πανεπιστήμιο Κύπρου προχώρησε σε μια επιστημονική έρευνα με στόχο την καταγραφή της κυπριακής πραγματικότητας. Αυτή η έρευνα, κατέδειξε πως η εικόνα στην Κύπρο είναι ίδια ή ακόμα και χειρότερη από τον υπόλοιπο κόσμο, αφού στη χώρα μας το ποσοστό σεξουαλικής κακοποίησης ή εκμετάλλευσης παιδιών αυτό κυμαίνεται πιο κοντά στο ένα στα τέσσερα.

Επιπρόσθετα, θα πρέπει να αναφερθεί πως από τα παιδιά που έλαβαν μέρος στην πιο πάνω έρευνα, μόνο ένα ποσοστό της τάξης του 15% από αυτά τα οποία δήλωσαν ότι είχαν κακοποιηθεί, παραδέχθηκε ότι ζήτησε οποιουδήποτε είδους βοήθεια για να αντιμετωπίσει το περιστατικό, γεγονός το οποίο καταδεικνύει την απουσία ορθής ενημέρωσης αλλά και επαρκούς μηχανισμού στήριξης.

Περαιτέρω, το 2013, διερευνήθηκαν και καταχωρήθηκαν στο Μητρώο Ποινικών Υποθέσεων τριάντα-επτά ποινικοί φακέλοι από την Αστυνομία Κύπρου για υποθέσεις σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών, το 2014 πενήντα - έξη και το 2015 εβδομήντα - επτά. Θα πρέπει να σημειωθεί πως σ'αυτούς τους αριθμούς δεν προσμετρώνται άλλες σχετικές καταγγελίες οι οποίες για πολλούς και διάφορους λόγους δεν προχώρησαν σε διερεύνηση ή/και δημιουργία ποινικού φακέλου (π.χ. λόγω ελλιπούς μαρτυρίας, απροθυμίας του θύματος να προχωρήσει κ.ά.).

Αρκετοί από τους ποινικούς φακέλους οι οποίοι καταχωρήθηκαν αφορούσαν περιστατικά τα οποία είχαν λάβει χώρα προ ετών, αλλά το θύμα χρειάστηκε ιδιαίτερη στήριξη, θεραπεία και προτροπή για να προβεί σε καταγγελία.

Μελετώντας τις δικαστικές αποφάσεις καθώς και τα συμπεράσματα της προαναφερόμενης έρευνας από το Πανεπιστήμιο Κύπρου, είναι προφανές ότι το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών δεν είναι κάτι το οποίο τώρα δημιουργήθηκε αλλά αντιθέτως αποτελεί ένα φαινόμενο το οποίο απλά τώρα αποκαλύπτεται. Τα πιο πάνω αναφερόμενα στοιχεία δείχνουν ότι η εν λόγω φαινομενική αύξηση σε ποινικές υποθέσεις, τουλάχιστον σε ότι αφορά σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση, οφείλεται περισσότερο στις αυξημένες καταγγελίες και όχι κατ' ανάγκη στην αύξηση των περιστατικών. Στο ότι δηλαδή πολλά παιδιά ή σημερινοί ενήλικες σπάνε πλέον τη σιωπή και προβαίνουν τελικά σε καταγγελία.

Δραματική αύξηση είχαν και οι καταχωρήσεις ποινικών φακέλων για υποθέσεις παιδικής πορνογραφίας. Συγκεκριμένα, το 2014 καταχωρήθηκαν εβδομήντα έξι ποινικοί φακέλοι, ενώ το έτος 2015, εκατόν τριάντα πέντε ποινικοί φακέλοι.

Ας σημειωθεί επίσης ότι κατά τις δύο αυτές χρονιές, περιλαμβάνονταν στους πιο πάνω αναφερόμενους ποινικούς φακέλους για παιδική πορνογραφία δεκαοκτώ καταχωρήσεις κάθε έτος, που αφορούσαν ένα σχετικά νέο φαινόμενο, αυτό της πρόσκλησης παιδιών για συμμετοχή σε παιδική πορνογραφία και παιδικές πορνογραφικές παραστάσεις.

Επιπρόσθετα, και πάλι βάση στοιχείων της Αστυνομίας Κύπρου, έως και το τέλος του έτους 2015 συμπεριλαμβάνονταν στο Αρχείο Καταδικασθέντων για Σεξουαλικά Αδικήματα σε Βάρος Παιδιών που προνοεί ο Νόμος εκατόν τριάντα επτά άτομα.

ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Τον Ιούλιο του 2014 η Βουλή των Αντιπροσώπων Κύπρου, ψήφισε τον περί της Πρόληψης και Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμο, 91(Ι)/2014 (ο «Νόμος»), οι πρόνοιες του οποίου ουσιαστικά εναρμόνισαν την κυπριακή νομοθεσία με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2011/93/ΕΕ καθώς και με τη Σύμβαση Λανζαρότε.

Η Σύμβαση Λανζαρότε έχει επίσης επισήμως κυρωθεί από τη Βουλή των Αντιπροσώπων και έχει τεθεί σε εφαρμογή στην Κύπρο από την 1η Ιουνίου 2015.

Πέραν της αύξησης στις επιτρεπόμενες ποινές για αδικήματα σεξουαλικής φύσης εναντίον παιδιών, ο Νόμος προνοεί μεταξύ άλλων και τα ακόλουθα:

Όποιος προωθεί ή συγκαλύπτει πιθανή κακοποίηση είναι ένοχος αδικήματος και δεν αποτελεί υπεράσπιση το επαγγελματικό απόρρητο. Αποτελεί επίσης επιβαρυντικό παράγοντα για την επιβολή ποινής το εάν ο παραβάτης είναι εκπαιδευτικός ή επαγγελματίας υγείας.

Καταργείται η νομική ανάγκη για ενισχυτική μαρτυρία για να είναι εφικτή η καταδίκη και ως ικανή μαρτυρία θεωρείται η μαρτυρία εμπειρογνώμονα.

Αποκλείονται ρητά οι υπερασπίσεις άγνοιας της ηλικίας του θύματος ή ότι υπήρξε συγκατάθεση του θύματος.

Προνοούνται επιπρόσθετες ποινές όπως τερματισμός εργοδότησης ή απαγόρευσης εργοδότησης σε τόπο όπου συχνάζουν παιδιά, απαγόρευση εμπορικών δραστηριοτήτων, αποκλεισμός από δημόσιες παροχές και προσφορές, απαγόρευση διαμονής σε συγκεκριμένους χώρους εάν αυτοί γειτνιάζουν με το τόπο διαμονής του θύματος ή οργανωμένους χώρους που βρίσκονται παιδιά.

Τηρείται από την Αστυνομία αρχείο καταδικασθέντων με στοιχεία (περιλαμβανομένου το DNA) τόσο Κυπρίων όσο και αλλοδαπών με ανταλλαγή πληροφοριών από το εξωτερικό και δεν θα διαγράφεται ποτέ από το ποινικό μητρώο κάποιου η καταδίκη για τέτοιο αδίκημα.

Εργοδότης του οποίου η εργασία προβλέπει συχνή επαφή με παιδιά (σχολεία, αθλητικοί σύλλογοι κτλ) θα πρέπει να απαιτεί από τους εργαζόμενους πιστοποιητικό λευκού ποινικού μητρώου σε σχέση με αυτά τα αδικήματα, και δεν θα μπορεί να προσλάβει άτομο που δεν θα έχει προσκομίσει τέτοιο πιστοποιητικό.

Το Δικαστήριο μπορεί να παραπέμψει καταδικασθέντα στην Αρχή Εποπτείας Καταδικασθέντων η οποία ιδρύεται για την παρακολούθηση και χειρισμό των καταδικασθέντων μετά την αποφυλάκιση τους.

Προβλέπονται διαδικασίες από την αρχή της υπόθεσης για προστασία του θύματος, δηλαδή από το πώς πρέπει να παίρνονται καταθέσεις από παιδί (από εμπειρογνώμονες, από άτομα του ίδιου φύλου,

όσο πιο λίγες συνεντεύξεις γίνεται, σε χώρο φιλικό προς τα παιδιά)

Προνοείται ότι για την κατάθεση και αντεξέταση παιδιών θυμάτων/μαρτύρων στο Δικαστήριο θα είναι υποχρεωτική η χρήση οπτικοακουστικών μέσων (εκτός εάν αιτιολογηθεί επαρκώς αντίθετη απόφαση).

Οι αρμόδιες υπηρεσίες οφείλουν να δημιουργήσουν και να προσφέρουν προγράμματα σε ύποπτους και καταδικασθέντες.

Οι αρμόδιες υπηρεσίες οφείλουν να εκπαιδεύσουν το προσωπικό τους για να εντοπίζουν και να μεταχειρίζονται σωστά θύματα κακοποίησης.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού οφείλει να προχωρήσει σε ενημερωτικά προγράμματα στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση και το κράτος οφείλει να προβεί σε διάφορες εκστρατείες για να ενημερώσει το κοινό για το θέμα και τρόπους πρόληψης.

Πέραν των πιο πάνω, ποινικά αδικήματα σεξουαλικής φύσης έναντι παιδιών περιλαμβάνονται και στις ακόλουθες νομοθεσίες:

Ποινικό Κώδικα ΚΕΦ 154,

Περί της Σύμβασης κατά του Εγκλήματος μέσω του Διαδικτύου (Κυρωτικός) Νόμος του 2004 (22(III)/2004)

Περί της Καταπολέμησης της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμος του 2007 (Ν. 87(I)/2007) ως αυτοί έχουν τροποποιηθεί.

Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού με τα προαιρετικά της πρωτόκολλα, που ψηφίστηκε στις 20/11/1989 από τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών

ΓΙΑΤΙ ΕΙΝΑΙ ΑΝΑΓΚΑΙΑ Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ

Τόσο οι πιο πάνω νομοθεσίες όσο και η κύρωση της Σύμβασης Λανζαρότε, έχουν δημιουργήσει αυξημένες ευθύνες στο Κράτος για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών.

Επιπρόσθετα, μέσα από τις σχετικές πρόνοιες τους, οι νομοθεσίες ουσιαστικά επιβάλλουν την κινητοποίηση πολλών ομάδων της κοινωνίας των πολιτών καθώς επίσης και την διοργάνωση εκστρατείας ενημέρωσης του συνόλου της κοινωνίας.

Η αύξηση στις καταγγελίες και στα περιστατικά σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών και παιδικής πορνογραφίας οδηγεί αναγκαστικά σε μια εφ' όλης της ύλης επανεξέταση της όλης διαδικασίας, τόσο της πρόληψης όσο και γενικότερα της αντιμετώπισης των περιστατικών από τις αρμόδιες υπηρεσίες του κράτους.

Το κόστος των σεξουαλικών εγκλημάτων εις βάρος των παιδιών είναι σημαντικό, ιδιαίτερα εάν λάβει κανείς υπόψη την ιατρική περίθαλψη, τις νομικές διαδικασίες, την εμπλοκή των υπηρεσιών κοινωνικής πρόνοιας, τη μακροχρόνια φυλάκιση καταδικασθέντων και την εποπτεία τους αφού αποφυλακισθούν και, μακροπρόθεσμα, την υποστήριξη των θυμάτων και των οικείων τους.

Παρόλο που στην Κύπρο δεν υπάρχουν έρευνες οι οποίες να καταδεικνύουν τη σχέση μεταξύ της θυματοποίησης από παιδική σεξουαλική κακοποίηση με ένα ευρύ φάσμα των μακροπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων προβλημάτων σωματικής και ψυχικής υγείας, αν ληφθεί υπόψη το κόστος για την αναγκαία βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ψυχολογική στήριξη των θυμάτων καθώς και η ανάγκη άμεσης ιατρικής θεραπείας σε αρκετές περιπτώσεις, θα ήταν ασφαλές το συμπέρασμα πως μία από τις επιπτώσεις του τραύματος της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης είναι η δημιουργία θέματος δημόσιας υγείας.

Η Εθνική Οργάνωση για την Πρόληψη Βίας σε Παιδιά του Ηνωμένου Βασιλείου («NSPCC»), αναγνωρίζοντας την επίδραση του φαινομένου και σε οικονομικούς όρους, το κατέταξε ως θέμα δημόσιας υγείας. Είναι δε χαρακτηριστικό ότι σε έρευνά του το 2012, εκτίμησε το κόστος της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στο Ηνωμένο Βασίλειο μεταξύ £1,6 με £3,2 δισεκατομμύρια στερλίνες.

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω και επειδή η σεξουαλική κακοποίηση και εκμετάλλευση των παιδιών, αποδεδειγμένα πλέον πλήττει τα ίδια τα θεμέλια της κοινωνίας μας, καθίσταται άκρως αναγκαία η εμπλοκή όχι μόνο του Κράτους αλλά και του συνόλου της κοινωνίας των πολιτών τόσο σε ότι αφορά στην καταπολέμηση του φαινομένου αυτού όσο και για αναπτυχθεί μια πολιτική πρόληψης με επίκεντρο τα παιδιά.

Η εμπλοκή αυτή, μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω μιας εθνικής στρατηγικής, καθώς και μέσω ενός ξεκάθਾਰου σχεδίου δράσης, τα οποία θα επεκτείνονται τόσο στις νομικές όσο και στις ηθικές υποχρεώσεις όλων και θα έχει ως στόχο τον καταρτισμό μιας συμπαγούς πορείας δράσης που να εγκύπτει στοχευμένα στο πολυδιάστατο αυτό πρόβλημα, προτείνοντας τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων, την ανάληψη δράσεων αλλά και την εφαρμογή αυτών.

ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

Ο σκοπός εκπόνησης της ΕΣ είναι η παροχή προστασίας, στήριξης και κάθε δυνατής βοήθειας, με κάθε τρόπο και σε κάθε στάδιο στα παιδιά, ως ευάλωτα μέλη της κοινωνίας των πολιτών.

Οι στόχοι της ΕΣ μπορούν να καθοριστούν ως οι ακόλουθοι:

Πυλώνας 1- ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗ

A) Μείωση περιστατικών κακοποίησης και εκμετάλλευσης μέσω της πρόληψης
Ενδυνάμωση, ενημέρωση και εκπαίδευση παιδιών, Εκπαίδευση και ενημέρωση επαγγελματιών οι οποίοι έχουν επαφή με παιδιά (εκπαιδευτικοί, αθλητικοί παράγοντες, επαγγελματίες υγείας, δημόσιοι λειτουργοί και αξιωματούχοι, λειτουργοί εθελοντικών, φιλανθρωπικών και μη κυβερνητικών οργανώσεων.),
Εκπαίδευση και ενημέρωση γονέων/κηδεμόνων παιδιών, Εκπαίδευση και ενημέρωση επαγγελματιών για την αντιμετώπιση θυτών ή υπόπτων ή ατόμων οι οποίοι ζητούν βοήθεια ώστε να μην καταστούν θύτες με στόχο την μη επανάληψη αδικημάτων ή τη μη διενέργεια αδικημάτων,
Παρεμβάσεις και εκστρατείες στην κοινωνία ευρύτερα για ευαισθητοποίηση και ενημέρωση.

B) Ασφάλεια στο διαδίκτυο
Εκπαίδευση και ενημέρωση παιδιών σχετικά με τους κινδύνους του διαδικτύου,
Εκπαίδευση και ενημέρωση γονέων/κηδεμόνων σχετικά με τους κινδύνους του διαδικτύου,
Αντιμετώπιση της ζήτησης παιδικής πορνογραφίας,
Αλλαγή τρόπου παρουσίασης εικόνας παιδιών στην κοινωνία,

Πυλώνας 2 - ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗ

Η άμεση και έγκαιρη ανταπόκριση στα αρχικά προβλήματα προτού αυτά επιδεινωθούν

Εκπαίδευση δημόσιων λειτουργών και επαγγελματιών οι οποίοι έχουν επαφή με παιδιά για τον εντοπισμό παιδιών τα οποία αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο να καταστούν θύματα ή τον εντοπισμό ευάλωτων ομάδων «υψηλού κινδύνου»
Συντονισμός αρμόδιων υπηρεσιών

Πυλώνας 3 - ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗ

Η αντιμετώπιση περιστατικών αφού έχουν επισυμβεί
Συντονισμός αρμόδιων υπηρεσιών,
Δημιουργία πολυθεματικών ομάδων,
Εκπαίδευση δημοσίων λειτουργών και επαγγελματιών οι οποίοι έχουν επαφή με παιδιά για τον εντοπισμό θυμάτων,
Εξειδίκευση δημοσίων λειτουργών για την διερεύνηση και αντιμετώπιση περιστατικών (αστυνομία, υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας, υπηρεσίες ψυχικής υγείας, δικηγόρους)
Εξειδίκευση επαγγελματιών υγείας δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για την μακροχρόνια στήριξη και θεραπεία θυμάτων και θυτών,

Πυλώνας 4 - ΕΡΕΥΝΑ

- (i) Εφαρμογή συστήματος καταγραφής περιστατικών,
Διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών

Πυλώνας 5 - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Ποσοτική και ποιοτική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και επίτευξης στόχων των συγκεκριμένων δράσεων.

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΕΣ - «ΦΩΝΗ»

Ο σχεδιασμός της Εθνικής Στρατηγικής αποτελεί καθοριστικό βήμα για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Η εφαρμογή της και η αποτελεσματικότητα των δράσεων της βασίζεται τόσο στη δέσμευση, το συντονισμό και τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών/φορέων καθώς και όλων των εταίρων.

Επιπρόσθετα, η ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή της στρατηγικής θα εξαρτηθεί και από την αδιάλειπτη και εποικοδομητική παρακολούθηση και αξιολόγηση των δράσεων και προγραμμάτων και τη άμεση λήψη διορθωτικών κινήσεων όπου η αξιολόγηση τις επιβάλλει. Ως εκ τούτου κρίνεται αναγκαία η δημιουργία Επιτροπής η οποία να έχει την ευθύνη της παρακολούθησης και αξιολόγησης της εφαρμογής της στρατηγικής, την παροχή στήριξης προς τους φορείς και το σχεδιασμό συγκεκριμένων δράσεων.

Η πιο πάνω Επιτροπή θα δημιουργηθεί δια της τροποποίησης του Νόμου και οι ευθύνες της θα είναι οι ακόλουθες:

- (α) η παρακολούθηση και ο έλεγχος της εφαρμογής της ΕΣ
- (β) ο συντονισμός των δραστηριοτήτων από τις διάφορες κρατικές υπηρεσίες ή φορείς του ιδιωτικού ή εθελοντικού τομέα ή ευρύτερα της κοινωνίας πολιτών
- (γ) η διάχυση έγκυρης και έγκαιρης πληροφόρησης και διαφώτισης στην κοινωνία με διάφορα μέσα, συμπεριλαμβανομένων εκστρατειών μέσω των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, ειδικών συνεδριών, επιμορφωτικών προγραμμάτων και σεμιναρίων.
- (δ) η δημιουργία και έγκριση υλικού για χρήση στις δράσεις της στρατηγικής είτε από τον ιδιωτικό είτε από τον δημόσιο τομέα,
- (ε) η διενέργεια επιστημονικών ερευνών
- (στ) η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων κάθε εταίρου στη στρατηγική.
- (ζ) η κατάρτιση κατευθυντήριων γραμμών και βέλτιστων πρακτικών
- (η) η διενέργεια εράνων ή αποδοχή εισφορών για σκοπούς χρηματοδότησης των δράσεων
- (θ) η ανάπτυξη συνεργασίας με αντίστοιχα Ευρωπαϊκά σώματα και διεθνείς οργανισμούς.

Η Επιτροπή θα απαρτίζεται από άτομα τα οποία θα διορίζονται από το Υπουργικό Συμβούλιο και θα έχουν γνώση και πείρα επί του θέματος. Οι διορισμοί θα γίνονται τόσο από τον δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα. Τα μέλη της δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν τα έντεκα και η θητεία τους θα είναι τριετής.

Τα άτομα τα οποία θα διορίζονται από τον δημόσιο τομέα θα επιλέγονται από:

- Το Υπουργείο Υγείας
- Το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως
- Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
- Τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- Τη Νομική Υπηρεσία
- Την Αστυνομία
- Τη Συμβουλευτική Επιτροπή για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια

Σε ότι αφορά στα άτομα τα οποία θα διορίζονται από τον ιδιωτικό τομέα, αυτά θα πρέπει να επιλέγονται είτε υπό την προσωπική τους ιδιότητα λόγω της εμπλοκής και κατάρτισης τους σε θέματα προστασίας παιδιών είτε από μέλη Οργανώσεων ή Συνδέσμων ή Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ) οι οποίοι εμπλέκονται στον τομέα της προστασίας των δικαιωμάτων των παιδιών ή/και στην εκπαίδευση και επιμόρφωση σε ότι αφορά στα δικαιώματα των παιδιών.

Ένα μέλος της Επιτροπής θα διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο ως Πρόεδρος και θα έχει, μεταξύ άλλων, την ευθύνη να συγκαλεί συσκέψεις και ένα άλλο μέλος θα ορίζεται αντικαταστάτης του.

Η Επιτροπή:

- (α) θα συνεδριάζει τουλάχιστον μια φορά τον μήνα,
- (β) θα έχει γραφείο με μόνιμο προσωπικό,
- (γ) θα συνάπτει συνεργασίες με επιστημονικούς συνεργάτες,
- (δ) θα μπορεί να συνάπτει συνεργασίες με άλλους φορείς για την καλύτερη διεκπεραίωση των καθηκόντων της.

Η Επιτροπή θα έχει την ονομασία «“Φωνή”».

ΠΡΟΛΗΨΗ

Αυτή η ΕΣ είναι ουσιαστικά μια έκκληση για αυξημένη δράση με στόχο την πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών προτού αυτή συμβεί.

Η πρόληψη είναι πιθανότατα ο πιο σημαντικός στόχος της ΕΣ. Όσο επιτυχώς και αν αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις της σεξουαλικής κακοποίησης και σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών, ποτέ δεν θα απαλειφθούν εντελώς. Ως εκ τούτου, ο πρώτιστος στόχος της ΕΣ είναι η μείωση των περιστατικών.

Η πρόληψη μπορεί να διαχωριστεί στις πιο κάτω κατηγορίες:

Πρωτογενής πρόληψη	– η αντιμετώπιση του προβλήματος από το σύνολο του πληθυσμού με στόχο τη μείωση των περιστατικών
Δευτερογενής πρόληψη	– η άμεση αντιμετώπιση των πρώτων σταδίων σχετικών προβλημάτων προτού αυτά επιδεινωθούν.

Οι προτεινόμενοι στόχοι της εθνικής στρατηγικής για την πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών περιλαμβάνουν:

- Αύξηση δράσεων συγκεκριμένων ομάδων για την πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.
- Κατανόηση από όλους, του εύρους, της έκτασης και των συνεπειών που μπορεί να προσλάβει η σεξουαλική κακοποίηση παιδιών.
- Αύξηση των γνώσεων και δεξιοτήτων των παιδιών, των γονέων/κηδεμόνων, των επαγγελματιών και των μελών της κοινωνίας ευρύτερα για την προστασία από την σεξουαλική κακοποίηση παιδιών,
- Αύξηση των γνώσεων και δεξιοτήτων των γονιών, των επαγγελματιών και των μελών της κοινωνίας ευρύτερα για τον εντοπισμό ενδείξεων κακοποίησης και των παραγόντων αυξημένου κινδύνου, οι οποίοι μπορούν να οδηγήσουν ένα παιδί στο να καταστεί θύμα.

Για να επιτευχθούν οι πιο πάνω στόχοι, θα απαιτηθεί πολύ-επίπεδη, συντονισμένη και αποφασιστική προσπάθεια και δράση από το σύνολο της κοινωνίας των πολιτών. Αυτό περιλαμβάνει τους γονείς, τα παιδιά, εμπειρογνώμονες και επαγγελματίες, μέλη των τοπικών κοινωνιών – δηλαδή τον κάθε ένα ξεχωριστά και όλους μαζί.

B. ΠΡΩΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ – ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗ

1.1 Παιδεία

Το ΥΠΠ αναγνωρίζοντας την ευθύνη και την επιρροή την οποία κατέχει στον τομέα της πρωτογενούς πρόληψης έχει προβεί στην σύσταση και λειτουργία Συντονιστικής Επιτροπής Πρόληψης και Καταπολέμησης Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών με εκπροσώπους όλων των τμημάτων και υπηρεσιών του ΥΠΠ. Η Επιτροπή συντονίζει όλα τα θέματα αναφορικά με την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση, τη Σεξουαλική Κακοποίηση και την Παιδική Πορνογραφία που αφορούν τις δράσεις του ΥΠΠ.

Στο πλαίσιο αυτής της Επιτροπής λειτουργούν τέσσερις υποομάδες:

- A. Ομάδα Εργασίας για την Ανάπτυξη Διαδικασιών
- B. Ομάδα Εργασίας για την Ανάπτυξη Εκστρατείας Ενημέρωσης
- Γ. Ομάδα Εργασίας για τη Διαπαιδαγώγηση και Επιμόρφωση
- Δ. Επιτροπή Εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής για την Προστασία των παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση και τη Σεξουαλική Κακοποίηση

Η Συντονιστική Επιτροπή του ΥΠΠ έχει προτείνει συγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης το οποίο ενσωματώνεται στην ΕΣ.

1.1.1 Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση Παιδιών

Η πιο σημαντική δράση για την πρωτογενή πρόληψη αφορά στην εκπαίδευση και ενημέρωση των παιδιών από πολύ μικρή ηλικία. Αυτή η εκπαίδευση πρέπει να λαμβάνει χώρα τόσο στο σχολείο όσο και στο σπίτι, με έμφαση στην ανάδειξη υγιών σχέσεων και την διαχείριση αρνητικών συναισθημάτων. Η εκπαίδευση αυτή με βάση και τα πρότυπα του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας («ΠΟΥ»), αποκαλείται «Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση».

Ως αναφέρεται στο 1ο Ενημερωτικό Σημείωμα Πολιτικής του Ομοσπονδιακού Κέντρου για την Αγωγή της Υγείας της Γερμανίας το οποίο συνεργάζεται με τον ΠΟΥ:

«Η καλής ποιότητας σεξουαλική διαπαιδαγώγηση έχει θετικό αντίκτυπο στις στάσεις και αξίες και μπορεί να εξισορροπήσει τις δυναμικές επιβολής εξουσίας στις σχέσεις οικειότητας, συμβάλλοντας έτσι στην πρόληψη της κακοποίησης και την ενθάρρυνση δημιουργίας συναινετικών συντροφικών σχέσεων που να βασίζονται στον αμοιβαίο σεβασμό.»

Το ίδιο αναφέρεται και στο 2ο Ενημερωτικό Σημείωμα Πολιτικής των ίδιων οργανισμών:

«Μελέτες σε αρκετές ευρωπαϊκές χώρες έχουν δείξει ότι η εισαγωγή μακροχρόνιων εθνικών προγραμμάτων σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης έχει οδηγήσει σε «μετρήσιμα αποτελέσματα» όπως φαίνεται στον Πίνακα 1:

Πίνακας 1: Μετρήσιμα αποτελέσματα της καλής σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης

Μείωση στις εφηβικές εγκυμοσύνες και αμβλώσεις

Μείωση των σεξουαλικά μεταδιδόμενων λοιμώξεων (ΣΜΛ) μεταξύ των νέων ηλικίας 15 – 24 ετών

Μείωση των λοιμώξεων με τον ιό HIV μεταξύ των νέων ηλικίας 15 – 24 ετών

Μείωση της σεξουαλικής κακοποίησης»

Το μάθημα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης περιλαμβάνεται στη διδακτέα ύλη του μαθήματος Αγωγής Υγείας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού («ΥΠΠ»), ο στόχος του οποίου είναι η καλλιέργεια στάσεων, συμπεριφορών και δεξιοτήτων με στόχο την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης του ατόμου, την ανάπτυξη των ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, τη δόμηση αξιών και στάσεων, καθώς και την επιλογή στόχων και την λήψη αποφάσεων. Επιπρόσθετα, αυτού του είδους η εκπαίδευση θα πρέπει να αρχίζει σε νεαρή ηλικία (προδημοτική) εφόσον πολλές έρευνες έχουν καταδείξει ότι ακόμη και τα πολύ μικρά παιδιά μπορούν να διδαχθούν και να κατανοήσουν βασικές δεξιότητες μηχανισμών αυτοπροστασίας.

Επιπρόσθετα η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση οφείλει να αντιμετωπίσει τις συχνά λανθασμένες εικόνες και αντιλήψεις τις οποίες αποκτούν οι νέοι μέσω της έκθεσης τους στη πορνογραφία είτε σε έντυπη μορφή είτε στο διαδίκτυο.

Σύμφωνα με έρευνα εντός του έτους 2015, έχει τεκμηριωθεί ότι η έκθεση σε πορνογραφία σχετίζεται με αυξημένη υποκίνηση για σεξουαλική βία στο διαδίκτυο. Η έρευνα αποκάλυψε ότι στην Κύπρο, οι νεαροί άνδρες εκτίθενται τακτικά σε πορνογραφία σε ποσοστό 59%. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση πρέπει να αντιμετωπίσει την έκθεση της πορνογραφίας από τους νέους και να ενθαρρύνει την ανάπτυξη κριτικής σκέψης που να διακρίνει τη συμπεριφορά η οποία πηγάζει από την πορνογραφία και τη συμπεριφορά η οποία χαρακτηρίζει θετικές και στενές σχέσεις.

Ενώ ως αναφέρεται ανωτέρω η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση αποτελεί μέρος της διδακτέας ύλης στα πλαίσια του μαθήματος Αγωγής Υγείας, έχει παρατηρηθεί ότι αρκετοί εκπαιδευτικοί διστάζουν να προσεγγίσουν την ενότητα του οικογενειακού προγραμματισμού και της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας. Ένας από τους λόγους γι' αυτό, οφείλεται και στην έλλειψη κατάλληλου διδακτέου υλικού και σωστής κατάρτισης των εκπαιδευτικών για τη σωστή διδασκαλία τέτοιου υλικού.

Το μάθημα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης περιλαμβάνεται στη διδακτέα ύλη του μαθήματος Αγωγής Υγείας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού («ΥΠΠ»), ο στόχος του οποίου είναι η καλλιέργεια στάσεων, συμπεριφορών και δεξιοτήτων με στόχο την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης του ατόμου, την ανάπτυξη των ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, τη δόμηση αξιών και στάσεων, καθώς και την επιλογή στόχων και την λήψη αποφάσεων. Επιπρόσθετα, αυτού του είδους η εκπαίδευση θα πρέπει να αρχίζει σε νεαρή ηλικία (προδημοτική) εφόσον πολλές έρευνες έχουν καταδείξει ότι ακόμη και τα πολύ μικρά παιδιά μπορούν να διδαχθούν και να κατανοήσουν βασικές δεξιότητες μηχανισμών αυτοπροστασίας.

Επιπρόσθετα η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση οφείλει να αντιμετωπίσει τις συχνά λανθασμένες εικόνες και αντιλήψεις τις οποίες αποκτούν οι νέοι μέσω της έκθεσης τους στη πορνογραφία είτε σε έντυπη μορφή είτε στο διαδίκτυο.

Σύμφωνα με έρευνα εντός του έτους 2015, έχει τεκμηριωθεί ότι η έκθεση σε πορνογραφία σχετίζεται με αυξημένη υποκίνηση για σεξουαλική βία στο διαδίκτυο. Η έρευνα αποκάλυψε ότι στην Κύπρο, οι νεαροί άνδρες εκτίθενται τακτικά σε πορνογραφία σε ποσοστό 59%. Η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση πρέπει να αντιμετωπίσει την έκθεση της πορνογραφίας από τους νέους και να ενθαρρύνει την ανάπτυξη κριτικής σκέψης που να διακρίνει τη συμπεριφορά η οποία πηγάζει από την πορνογραφία και τη συμπεριφορά η οποία χαρακτηρίζει θετικές και στενές σχέσεις.

Ενώ ως αναφέρεται ανωτέρω η σεξουαλική διαπαιδαγώγηση αποτελεί μέρος της διδακτέας ύλης στα πλαίσια του μαθήματος Αγωγής Υγείας, έχει παρατηρηθεί ότι αρκετοί εκπαιδευτικοί διστάζουν να προσεγγίσουν την ενότητα του οικογενειακού προγραμματισμού και της σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας. Ένας από τους λόγους γι' αυτό, οφείλεται και στην έλλειψη κατάλληλου διδακτέου υλικού και σωστής κατάρτισης των εκπαιδευτικών για τη σωστή διδασκαλία τέτοιου υλικού.

Το ΥΠΠ έχει αναλάβει όπως προβεί στις ακόλουθες δράσεις:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Εφαρμογή Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών Αγωγής Υγείας και διαθεματική προσέγγιση μέσω άλλων σχετικών γνωστικών αντικειμένων, τα οποία εμπεριέχουν θέματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των μαθητών/τριων σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης.	Κάθε σχολική χρονιά ξεκινώντας από Σεπτέμβριο 2016 για προ-δημοτική και τάξεις Ε'-Στ' Δημοτικού, Από Σεπτέμβριο 2017 για υπόλοιπες τάξεις δημοτικού	Όλες οι Διευθύνσεις και Υπηρεσίες του ΥΠΠ
(Η διδασκαλία της υποενότητας του Προγράμματος Σπουδών Αγωγής Υγείας 3.1: Οικογενειακός Προγραμματισμός, Σεξουαλική και Αναπαραγωγική Υγεία, θα διασφαλιστεί ότι θα διδάσκεται σε ποσοστό περίπου 10% για το σχολικό έτος 2016-17 με σταδιακή αύξηση του σε 15% έως το σχολικό έτος 2018-19, σε σχέση με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Αγωγής Υγείας.		

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Καλύτερη Ενσωμάτωση θεμάτων σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας στη διδακτέα ύλη των Γυμνασίων και Λυκείων. Μελέτη για την εισαγωγή ειδικού σχετικού μαθήματος στο ωρολόγιο πρόγραμμα των Λυκείων	Σεπτέμβριος 2018	Όλες οι Διευθύνσεις και Υπηρεσίες του ΥΠΠ
Ενημέρωση για θέματα Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας (Νηπιαγωγείο-Λύκειο/Τεχνικές Σχολές) σε συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες μέσω της ενσωμάτωσης στο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών Αγωγής Υγείας.	Κάθε σχολική χρονία Ξεκινώντας από τον Σεπτέμβριο 2016	Σχολιατρικές Υπηρεσίες (ΥΥ) ΥΣΕΑ ΥΕΨ ΜΚΟ “Φωνή”
Σύνδεση του 2ου υπό έμφαση στόχου του ΥΠΠ, της σχολικής χρονιάς 2015-2016, «Ευαισθητοποίηση των μαθητών κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας και προώθηση της ισότητας και του σεβασμού, στο πλαίσιο της εκστρατείας κατά της ρητορικής του μίσους του Συμβουλίου της Ευρώπης», με το θέμα της Προστασίας των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση τη Σεξουαλική Κακοποίηση και την Παιδική Πορνογραφία.	υπό εξέλιξη 2015-16	Συντονισμός από ΠΙ
Γνωστοποίηση μέσω αποστολής εγκυκλίου προ της έναρξης κάθε σχολικής χρονιάς, προς όλα τα σχολεία καθώς επίσης και μέσω της ενημέρωσης των εκπαιδευτικών κατά τα επιμορφωτικά σεμινάρια που παρακολουθούν, για την ύπαρξη και χρήση των εγχειριδίων που στάλθηκαν στα σχολεία και είναι αναρτημένα στον ιστοχώρο του ΥΠΠ και συγκεκριμένα στην ιστοσελίδα για το εκπαιδευτικό υλικό, του μαθήματος της Αγωγής Υγείας (HYPERLINK " http://www.moec.gov.cy/agogygeias/enimerosi.html " http://www.moec.gov.cy/agogygeias/enimerosi.html)		

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
<p>Δημιουργία επιπρόσθετου ή/και νέου εκπαιδευτικού υλικού που θα γίνεται σε συνεργασία με την «Φωνή». Βασικές έννοιες, όπως η κυριότητα του σώματος, λέγοντας όχι, να είσαι θετικός, να εμπιστεύεται τη διαίσθησή του, χρησιμοποιώντας συστήματα στήριξης, καλά και κακά μυστικά, καλή και κακή επαφή</p>	<p>2015-2016</p>	<p>ΣΕΑΠ ΠΙ Ομάδες Εργασίας Αναλυτικών προγραμμάτων “Φωνή”</p>

1.1.2. Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση Παιδιών με ειδικές ανάγκες

Τόσο τα μηνύματα όσο και η ενημέρωση για την προστασία από την σεξουαλική κακοποίηση πρέπει να γίνονται με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να γίνονται κατανοητά από όλα τα παιδιά. Ως εκ τούτου πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε παιδιά και νέους με αναπηρίες, δεδομένου ότι, πολλές φορές, έχουν περισσότερες πιθανότητες να πέσουν θύματα σεξουαλικής κακοποίησης.

Τα σχολεία θα πρέπει επίσης να διασφαλίζουν ότι τα προγράμματά τους είναι προσιτά για παιδιά με ειδικές ανάγκες ή μαθησιακές δυσκολίες, λόγω του ότι σχετικό ενημερωτικό υλικό/πληροφορίες συχνά δεν είναι διαθέσιμες σε προσβάσιμες μορφές, για άτομα με ειδικές ανάγκες. Οι μέθοδοι διδασκαλίας οι οποίες θα χρησιμοποιούνται θα πρέπει επίσης να ποικίλουν ανάλογα με τις ανάγκες των παιδιών με ειδικές ανάγκες και είναι ευθύνη των σχολείων να διασφαλίσουν ότι όλα τα παιδιά θα μπορούν να κατανοήσουν το περιεχόμενο μαθημάτων πρόληψης της σεξουαλικής κακοποίησης.

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Υποχρεωτική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και επαγγελματιών που εργάζονται σε ειδικά σχολεία αλλά και Λειτουργών - συνδέσμων που εργάζονται σε ειδικές μονάδες της Δημοτικής, Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης για ενίσχυση των νέων με μαθησιακές δυσκολίες ή και νοητική αναπηρία, ώστε να μπορούν να προστατεύουν τον εαυτό τους από τη σεξουαλική κακοποίηση και τη βία. Εκπαιδευτικό υλικό και πρόγραμμα «Keep me safe».	2016-2019	Ειδική Εκπαίδευση ΣΕΑΥΠ ΚΣΟΠ
Αποδοχή Υιοθέτηση της πρότασης του Κυπριακού Συνδέσμου Οικογενειακού Προγραμματισμού (ΚΣΟΠ) για συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού αναφορικά με το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης της σεξουαλικής κακοποίησης στην Ειδική Εκπαίδευση	2016-2019	Ειδική Εκπαίδευση ΣΕΑΥΠ ΚΣΟΠ

Είναι επίσης ζωτικής σημασίας όπως οι δράσεις οι οποίες απευθύνονται προς τα παιδιά γίνονται με ιδιαίτερη προσοχή έτσι ώστε να μην δημιουργείται η εντύπωση στα παιδιά, ότι όλη η ευθύνη για την πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης επαφίεται αποκλειστικά σ' αυτά. Θα πρέπει παράλληλα να υπάρξει και η ανάλογη στήριξη/καθοδήγηση στους επαγγελματίες, σχετικά με την αντιμετώπιση όλων των πτυχών σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, συμπεριλαμβανομένης και της πρόληψης.

1.1.3 Εκπαίδευση και επιμόρφωση εκπαιδευτικών

Η ορθή μετάδοση των πληροφοριών και της εκπαίδευσης των παιδιών εξαρτάται από τους εκπαιδευτικούς. Ως έχει προαναφερθεί, αρκετοί εκπαιδευτικοί διστάζουν να προσεγγίσουν ή/και να διδάξουν το θέμα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, για διάφορους λόγους, περιλαμβανομένης της έλλειψης δικής τους ορθής εκπαίδευσης και κατάρτισης ως προς το υλικό και τον τρόπο μετάδοσης του. Ως εκ τούτου το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει αναλάβει να προβεί σε «Επαγγελματική Μάθηση» των εκπαιδευτικών και των λειτουργών του Υπουργείου για προώθηση του στόχου της Προστασίας των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση, τη Σεξουαλική Κακοποίηση και την Παιδική Πορνογραφία, μέσω των ακόλουθων δράσεων:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Υποχρεωτική Επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών, όλων των βαθμίδων, που εμπλέκονται σε θέματα σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης, με στόχο την ενίσχυση του εκπαιδευτικού για την εφαρμογή του Αναλυτικού Προγράμματος της Αγωγής Υγείας και των σχετικών γνωστικών αντικειμένων.	2016-2019	ΠΙ Επιθεωρητές όλων των βαθμίδων ΜΚΟ “Φωνή”
Υποχρεωτική ενημέρωση, επιμόρφωση και ευαισθητοποίηση όλων των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων (Δημοτικής /Μέσης-Τεχνικής Εκπαίδευσης), Εκπαιδευτικών Ψυχολόγων, Συμβούλων (ΥΣΕΑ) και ΕΔΕ, ΕΜΕ και ΕΤΕ κατά τη διάρκεια του τριετούς πλάνου της εθνικής στρατηγικής για τα χαρακτηριστικά και τις επιπτώσεις της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης, της Σεξουαλικής Κακοποίησης και Παιδικής Πορνογραφίας, τις διαδικασίες χειρισμού περιστατικών και το νομικό πλαίσιο, μέσω της επιμόρφωσης, στις τεχνικές χειρισμού περιστατικών Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης και Σεξουαλικής Κακοποίησης και Παιδικής Πορνογραφίας.	2016-2019	ΠΙ Πανεπιστήμιο Κύπρου Άλλα Πανεπιστήμια Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
<p>Σεμινάρια σε σχολική βάση (προαιρετικά για εκπαιδευτικούς) στα πιο κάτω:</p> <p>Σεξουαλική διαπαιδαγώγηση μέσα από το Πρόγραμμα Σπουδών Αγωγής Υγείας</p> <p>Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση και Πρόληψη της Σεξουαλικής κακοποίησης</p> <p>Διαφορετικότητα στη σχολική καθημερινότητα.</p> <p>Αντιρατσιστική πολιτική και δράσεις</p> <p>Διδάσκοντας επίμαχα/αμφιλεγόμενα θέματα στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα</p> <p>Διαφορετικές ταυτότητες σε ένα σχολικό περιβάλλον</p> <p>Ευαισθητοποίηση των μαθητών κατά του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας</p> <p>Σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων</p> <p>Νομοθεσία και διαχείριση περιστατικών</p>	2016-2019	ΠΙ Σχολικοί Σύμβουλοι ΥΕΨ ΥΣΕΑ ΜΚΟ “Φωνή”
<p>Συμμετοχή σε επιπρόσθετα προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα οποία να προωθούν την εκπαίδευση για ανθρώπινα , κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα και αλλαγή πολιτιστικών και κοινωνικών προτύπων στα παιδιά</p>	2017-2019	ΠΙ

Οι Συνδικαλιστικές Οργανώσεις των Εκπαιδευτικών ΠΟΕΔ, ΟΕΛΜΕΚ και ΟΛΤΕΚ έχουν ενημερωθεί για τις προτεινόμενες από το Υπουργείο δράσεις και έχουν εκφράσει την υποστήριξη τους σε αυτές καθώς και την προθυμία τους να συμβάλουν με οιονδήποτε τρόπο στον ορθό σχεδιασμό των προαναφερόμενων δράσεων καθώς και οποιωνδήποτε άλλων δράσεων για την πρόωση και εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής.

1.2 Επιμόρφωση γονέων/κηδεμόνων

Για να υπάρξουν τα επιθυμητά αποτελέσματα, η εκπαίδευση των παιδιών δεν μπορεί να περιοριστεί στο σχολείο. Είναι, πολύ σημαντικό όπως αυτή επεκταθεί και στις ώρες όταν τα παιδιά δεν βρίσκονται στο σχολείο, είτε δηλαδή είναι στο σπίτι είτε σε εξωσχολικές δραστηριότητες.

Οι γονείς και οι κηδεμόνες είναι, ως επί το πλείστον, η πρώτη πηγή πληροφόρησης για τα παιδιά, όταν πρόκειται για το σώμα τους, την ασφάλεια τους και τη σεξουαλική επαφή. Λόγω της στενής τους σχέσης και της επίδρασης που έχουν στη παιδική τους ζωή, οι γονείς/κηδεμόνες πρέπει να διαδραματίσουν βασικό ρόλο στην πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών.

Οι παρεμβάσεις οι οποίες θα απευθύνονται σε γονείς/κηδεμόνες θα πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες και αύξηση δεξιοτήτων σχετικά με τους διάφορους τρόπους, μέσω των οποίων θα μπορούν να συμμετέχουν στην πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης.

Αυτά τα προγράμματα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν:

- Σεμινάρια ευαισθητοποίησης πρόληψης με τους γονείς/κηδεμόνες των παιδιών
- Βασικά στοιχεία για τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών, συμπεριλαμβανομένου του είδους ή τη μορφή που μπορεί να πάρει η κακοποίηση
- Προτάσεις ως προς το πώς να συζητήσουν με τα παιδιά για τη σεξουαλικότητα και τα προσωπικά όρια που πρέπει να τίθενται για την ασφάλεια τους.
- Πώς να αυξήσουν την εμπιστοσύνη και την αυτοπεποίθηση στα παιδιά
- Πώς το σπίτι μπορεί να καταστεί ασφαλές περιβάλλον για τα παιδιά
- Πώς να διασφαλίσουν την ασφάλεια των παιδιών όταν αυτά βρίσκονται σε δημόσιους χώρους ή/και στα σπίτια άλλων ατόμων
- Να προσφέρουν συμβουλές ως προς το πώς μπορούν να μιλήσουν στα παιδιά τους για το ενδεχόμενο σεξουαλικής κακοποίησης η οποία μπορεί να διαπραχθεί από άτομα γνωστά στο παιδί.
- Πληροφορίες σχετικά με το πώς να ανταποκριθούν σε αποκάλυψη κακοποίησης

Θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιηθούν διάφοροι μέθοδοι διάχυσης και μετάδοσης των πληροφοριών, έτσι ώστε όλοι οι γονείς να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε σχετικές σημαντικές πληροφορίες, όπως για παράδειγμα στην εκπαίδευση και πληροφόρηση μέσω του διαδικτύου ή με αποτελεσματικό τρόπο διανομής έντυπων πληροφοριών.

Το ΥΠΠ, έχει προτείνει τις πιο κάτω δράσεις:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Ενημερωτικές συναντήσεις με τους οργανωμένους γονείς, τουλάχιστον δύο φορές ετησίως (Ομοσπονδίες, Συνομοσπονδίες) όλων των βαθμίδων	2016-2019	ΥΠΠ Σχολικές Εφορίες Ομοσπονδίες-Συνομοσπονδίες Γονέων “Φωνή”

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
<p>Επιμόρφωση/ενημέρωση γονιών και παιδιών</p> <p>Διεξαγωγή διαλέξεων και εργαστηρίων, τουλάχιστον δύο φορές ετησίως, σε σχέση με το θέμα της Προστασίας των Παιδιών από τη Σεξουαλική Εκμετάλλευση, τη Σεξουαλική Κακοποίηση και την Παιδική Πορνογραφία</p>	Κάθε σχολική χρονιά	<p>ΠΙ ΥΕΨ Παρατηρητήριο για τη Βία Ομοσπονδίες- Συνομοσπονδίες Γονέων Σχολικές Εφορίες ΜΚΟ “Φωνή”</p>
<p>Σεμινάρια για γονείς: Σεξουαλική Διαπαιδαγώγηση και Πρόληψη Σεξουαλικής Κακοποίησης Σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία των εφήβων Εκπαίδευση στο γονικό ρόλο – Θετική γονεϊκότητα Ενημέρωση από τις διευθύνσεις των σχολείων για τις τηλεφωνικές γραμμές βοήθειας στις οποίες μπορούν οι μαθητές να αναφέρουν σεξουαλική κακοποίηση μέσω διαδικτύου και με την τοποθέτηση σχετικής εγκυκλίου σε περίπτωση και μόνιμη θέση</p>	2016-2019	<p>ΠΙ ΥΕΨ Παρατηρητήριο για τη Βία Ομοσπονδίες- Συνομοσπονδίες Γονέων Σχολικές Εφορίες ΜΚΟ “Φωνή”</p>
<p>Ενημερωτικό υλικό προς γονείς για το θέμα του εντοπισμού σεξουαλικής κακοποίησης ή/και εκμετάλλευσης παιδιών καθώς και για τρόπους αντιμετώπισης τέτοιων περιστατικών.</p>	2016-2017	<p>Ομοσπονδίες-Συνομοσπονδίες Γονέων Σχολικές Εφορίες ΜΚΟ “Φωνή”</p>
<p>Αξιοποίηση του Δικτύου Ενάντια στη Βία, το οποίο συντονίζει το «Παρατηρητήριο για τη Βία στο σχολείο» του ΥΠΠ, για σχεδιασμό τουλάχιστον δύο δράσεων ετησίως προς γονείς, για το θέμα της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης και της προστασίας των παιδιών ενάντια στη σεξουαλική κακοποίηση.</p>	2016-2019	<p>Παρατηρητήριο Ενάντια στη Βία στο Σχολείο Σχολικές Εφορίες</p>

Οι οργανωμένοι γονείς, εκπροσωπούμενοι από την Παγκύπρια Συνομοσπονδία Γονέων Δημοτικής Εκπαίδευσης, την Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων και Κηδεμόνων Δημόσιων Σχολείων Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης, την Παγκύπρια Ομοσπονδία Συνδέσμων Γονέων & Κηδεμόνων Ιδιωτικών Σχολείων και την Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων και Κηδεμόνων Δημόσιων και Κοινοτικών Νηπιαγωγείων, έχουν ήδη ενημερωθεί για τις προτεινόμενες, από το Υπουργείο, δράσεις και έχουν εκφράσει την υποστήριξη τους σε αυτές καθώς και την προθυμία τους να συμβάλουν με κάθε τρόπο στον ορθό σχεδιασμό των προαναφερόμενων δράσεων καθώς και οποιωνδήποτε άλλων που πιθανόν να προκύψουν στην πορεία, για την προώθηση και εφαρμογή της Εθνικής Στρατηγικής.

1.3 Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού

Ο Κυπριακός οργανισμός Αθλητισμού (ΚΟΑ), ως η Ανώτατη Αθλητική Αρχή στην Κυπριακή Δημοκρατία, παρέχει υπηρεσίες, μέσα από τα Εθνικά του Προγράμματα, σε αθλητικές Ομοσπονδίες, αθλητικά σωματεία και σε πολίτες, με απώτερο στόχο την προώθηση της εξωσχολικής σωματικής αγωγής και της υγιεινής ζωής καθώς επίσης και του εν γένει αθλητισμού της χώρας. Στα Προγράμματα αυτά συμμετέχουν συνολικά 16,800 χιλιάδες παιδιά, αγόρια και κορίτσια, είτε σε επίπεδο μαζικού αθλητισμού (4-18 ετών-Πρόγραμμα «Αθλητισμός για Όλους» σύνολο ανηλίκων 8,200), είτε σε επίπεδο αγωνιστικού αθλητισμού (12-18 ετών- «Εθνικό Σχέδιο Υποστήριξης Αναπτυξιακού Αθλητισμού» και «Σχέδιο Ταλέντων» σύνολο ανηλίκων 8,600).

Σαφώς, η συμπερίληψη του ΚΟΑ στην Εθνική Στρατηγική για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική εκμετάλλευση, τη σεξουαλική κακοποίηση και την παιδική πορνογραφία όχι μόνο κρίνεται αναγκαία, αλλά αποκτά βαρύνουσα σημασία αφού μέσα από μελέτες οι οποίες έχουν γίνει διαφαίνεται πως, δυστυχώς, εντοπίζονται κρούσματα σεξουαλικής βίας και στον χώρο του αθλητισμού, τόσο σε πανευρωπαϊκό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο.

Ο αθλητισμός αποτελεί αναμφίβολα μέσο ενδοπροσωπικής και διαπροσωπικής ανάπτυξης και ενδυνάμωσης για παιδιά και νέους. Ως εκ τούτου, τα βιώματα οποιασδήποτε μορφής, στο χώρο αυτό, αποκτούν ιδιαίτερη, θετική ή/και αρνητική σημασία, πόσο μάλλον αν αυτά έχουν να κάνουν με συναισθηματική, σωματική και σεξουαλική βία ή/και παρενόχληση, που αδιαμφισβήτητα μπορεί να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στην σωστή ψυχοσωματική ανάπτυξη των παιδιών και πολλές φορές μπορεί ακόμη και να οδηγήσουν σε μακροχρόνιες δυσάρεστες συνέπειες για τα θύματα.

Ο ΚΟΑ έχει δηλώσει την προθυμία του να συμπεριληφθεί στην ΕΣ και συγκεκριμένα έχει αναλάβει τα πιο κάτω:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Την ετοιμασία εγχειριδίου για διανομή στους εργοδοτούμενους και εποπτευόμενους από τον ΚΟΑ για τον εντοπισμό περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης, τον εντοπισμό παιδιών τα οποία πιθανό να βρίσκονται σε αυξημένο κίνδυνο να υποστούν κάποιου είδους σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης και για την διαδικασία αντιμετώπισης των περιστατικών.	2016-17	ΚΟΑ “Φωνή”

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
<p>Την συνεργασία με τη «Φωνή» για τον σχεδιασμό και προώθηση προγραμμάτων/σεμιναρίων εκπαίδευσης για ενήλικες που ασχολούνται με παιδιά μέσω αθλητισμού, με έμφαση στους προπονητές οι οποίοι έχουν, ως συνήθως, πιο στενή σχέση με τα παιδιά.</p>	2016-2019	ΚΟΑ “Φωνή”
<p>Την αποστολή ενημερωτικής εγκυκλίου προς τις Αθλητικές Ομοσπονδίες για τις νομικές υποχρεώσεις τους, όπως για παράδειγμα, την απαραίτητη προσκόμιση πιστοποιητικού λευκού ποινικού μητρώου από σεξουαλικά αδικήματα έναντι παιδιών, από τους ομοσπονδιακούς και σωματειακούς προπονητές και την υποχρέωση του οποιουδήποτε εμπλεκόμενου να προβεί σε καταγγελία στις αρμόδιες αρχές, όταν έχει πληροφορηθεί, διαπιστώσει ή υπήρξε μάρτυρας πρόκλησης «βλάβης» εις βάρος παιδιού.</p>	2016	ΚΟΑ

1.4 Επαγγελματίες Υγείας

Οι επαγγελματίες υγείας και το προσωπικό που εργάζεται σε χώρους παροχής ιατρικών υπηρεσιών, συχνά διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στον εντοπισμό κακοποίησης.

Οι επαγγελματίες στους τομείς της υγείας θα μπορούσαν να διαδραματίσουν ακόμη μεγαλύτερο ρόλο στην πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης. Οι παιδίατροι δε, θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως το «αναξιοποίητο αγαθό» σε ό,τι αφορά την εκπαίδευση των παιδιών και των γονιών τους, για μια σειρά από θέματα, όπως το πώς να συζητούν για σεξουαλικά θέματα, να παρέχουν καθοδήγηση στο χειρισμό της σεξουαλικής συμπεριφοράς των νέων, να ενθαρρύνουν τους γονείς να παρέχουν καθοδήγηση για την προσωπική ασφάλεια των παιδιών τους, αλλά και στην ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των γονέων για καταστάσεις που μπορεί να αυξήσουν τον κίνδυνο κακοποίησης των παιδιών τους. Είναι επίσης αποδεκτό, ότι οι νέοι είναι συνήθως πιο πρόθυμοι να συζητήσουν «ευαίσθητα» σεξουαλικά θέματα με επαγγελματίες υγείας, με τους οποίους συνδέονται.

Πολλοί επαγγελματίες κάνουν εξαιρετική δουλειά για να κρατήσουν τα παιδιά ασφαλή. Παρά ταύτα υπάρχουν και αρκετοί που μπορούν να επωφεληθούν ακόμη περισσότερο λαμβάνοντας περισσότερη και πιο εξειδικευμένη γνώση ως προς το πώς να αντιμετωπίσουν το θέμα της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών. Ως εκ τούτου θα πρέπει να τεθούν στη διάθεση τους σχετικά προγράμματα εκπαίδευσης, ενημέρωσης και εξειδίκευσης.

Τα προγράμματα για επαγγελματίες θα πρέπει να αποσκοπούν:

στη βελτίωση της κατανόησης της φύσης και της δυναμικής της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης.

στη συμπερίληψη στην εκπαίδευση τους, της έγκαιρης επισήμανσης ενδείξεων και συμπτωμάτων για εκείνους που διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο ή/και που έχουν ήδη υποστεί κάποιας μορφής σχετικής κακοποίησης.

να καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα ενημέρωσης ως προς το τι πρέπει να κάνουν εάν υπάρχει υποψία ότι μπορεί να διαπραχθεί ή/και έχει ήδη διαπραχθεί σεξουαλική κακοποίηση σε παιδί.

να εξασφαλίζουν την αποτελεσματική συνεργασία πολλαπλών φορέων και την ανταλλαγή πληροφοριών.

Ο Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος, η Παιδιατρική Εταιρεία, η Εταιρεία Παιδοψυχιάτρων και η Εταιρεία Ψυχολόγων έχουν ήδη ενημερωθεί για την ΕΣ και έχουν εκφράσει την προθυμία τους να συμβάλουν στον ορθό σχεδιασμό και στην εφαρμογή δράσεων.

Παράλληλα, οι πιο πάνω επιστημονικές εταιρείες/ομάδες έχουν εκφράσει την προθυμία τους να προβούν στις ακόλουθες δράσεις σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Δημιουργία νέου πρωτοκόλλου εξέτασης παιδιών για τα οποία υπάρχει υποψία κακοποίησης και την εφαρμογή του στα δημόσια νοσηλευτήρια.	2016	ΠΙΣ Επιστημονικές Εταιρείες ΥΥ

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Ετοιμασία νέου εγχειριδίου για εντοπισμό και χειρισμό περιστατικών και για δεξιότητες ώστε να μπορούν να διακρίνουν παράγοντες που καθιστούν κάποια παιδιά ευάλωτα να καταστούν θύματα	2016	ΠΙΣ Επιστημονικές Εταιρείες ΥΥ
Διανομή νέου εγχειριδίου στους επαγγελματίες υγείας	2016-2017	ΠΙΣ Επιστημονικές Εταιρείες ΥΥ
Συνεργασία με τη «Φωνή» με στόχο τη διεξαγωγή ενημερωτικών ημερίδων και σεμιναρίων εξειδίκευσης και εκπαίδευσης για επαγγελματίες υγείας.	2016-2019	ΠΙΣ Επιστημονικές Εταιρείες ΥΥ “Φωνή”
Υποχρεωτική συμμετοχή των επαγγελματιών υγείας, οι οποίοι εργοδοτούνται από το Υπουργείο Υγείας στα σεμινάρια εκπαίδευσης και εξειδίκευσης, ανάλογα με την ιδιότητα του κάθε επαγγελματία υγείας.	2016-2019	ΥΥ
Συμμετοχή στο πρόγραμμα καταγραφής περιστατικών (αναλύεται πιο κάτω στην Ενότητα Ε)	2016-2019	ΠΙΣ Επιστημονικές Εταιρείες ΥΥ
Καθορισμός Υπεύθυνου Ατόμου για την εφαρμογή και τη συμμετοχή στο πρόγραμμα καταγραφής περιστατικών.	2016-2019	ΥΥ

1.5 Δήμοι και Κοινότητες

Η συμμετοχή των Δήμων/τοπικών και περιφερειακών αρχών είναι επίσης ζωτικής σημασίας για την επίτευξη του στόχου της πρόληψης.

Αρκετοί Δήμοι και Τοπικές Αρχές λειτουργούν χώρους απασχόλησης ή/και φροντίδας παιδιών, εκτός σχολικών ωραρίων, μέσω κατασκνήσεων, παροχής απογευματινής φροντίδας, λειτουργίας καλοκαιρινών σχολείων κτλ.

Επίσης οι Δήμοι θεωρούνται από τους πλέον άμεσους τρόπους επικοινωνίας μεταξύ των πολιτών και της διοίκησης. Ως εκ τούτου, οι Δήμοι έχουν συνήθως άμεση και συχνή πρόσβαση τόσο στους γονείς όσο και σε άλλους επαγγελματίες.

Η Ένωση Δήμων έχει επίσης εκφράσει την προθυμία της να συμμετέχει στην Εθνική Στρατηγική και για το σκοπό αυτό έχει ορίσει τετραμελή Επιτροπή για την πραγματοποίηση επαφών με τη «Φωνή» για τον σχεδιασμό κατάλληλων δράσεων.

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Καταγραφή προγραμμάτων τα οποία λειτουργούν οι Δήμοι για απασχόληση/ψυχαγωγία/φροντίδα παιδιών	2016	Ένωση Δήμων
Συνεργασία με τη «Φωνή» με στόχο τη διεξαγωγή ενημερωτικών ημερίδων και σεμιναρίων για γονείς και επαγγελματίες	2016-2019	Ένωση Δήμων Δήμοι “Φωνή”
Την αποστολή ενημερωτικής εγκυκλίου προς τους Δήμους για τις νομικές υποχρεώσεις τους, όπως για παράδειγμα, την απαραίτητη προσκόμιση πιστοποιητικού λευκού ποινικού μητρώου για σεξουαλικά αδικήματα εναντίον παιδιών από τους εργοδοτούμενους οι οποίοι απασχολούνται στα προγράμματα με παιδιά και την υποχρέωση του οποιουδήποτε εμπλεκόμενου να προβεί σε καταγγελία στις αρμόδιες αρχές, όταν έχει πληροφορηθεί, διαπιστώσει ή υπάρξει μάρτυρας πρόκλησης «βλάβης» εις βάρος παιδιού.	2016	Ένωση Δήμων

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Μελέτη για υιοθέτηση της πρότασης Δήμου Λευκωσίας για τη δημιουργία Συνεταιριστικού Προγράμματος Πρόληψης και Ενημέρωσης για το θέμα της Σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών	2016	Ένωση Δήμων Δήμος Λευκωσίας

Στα πλαίσια εφαρμογής της ΕΣ η «Φωνή» θα αναλάβει και την προώθηση συνεργασίας και το σχεδιασμό δράσεων με την Ένωση Κοινοτήτων Κύπρου.

1.6 Θύτες-Υποποιοι-Άτομα σε κίνδυνο διάπραξης αδικήματος

Σύμφωνα με μελέτες, άτομα τα οποία έχουν προβεί σε πράξη παιδερασίας, έχουν αυξημένες πιθανότητες να επαναλάβουν το αδίκημα εάν τους δοθεί η ευκαιρία. Ως εκ τούτου, είναι καθήκον της πολιτείας ο καταρτισμός δράσης πρόληψης αδικημάτων ή παροχής προγραμμάτων βοήθειας και θεραπείας προς αδικοπραγούντες τόσο κατά τη διάρκεια της φυλάκισής τους, όσο και μετά την αποφυλάκισή τους.

Ο Νόμος έχει ήδη θεσμοθετήσει την τήρηση από την Αστυνομία Κύπρου του Αρχείου Καταδικασθέντων για σεξουαλικά αδικήματα έναντι παιδιών, στο οποίο καταγράφονται όλοι όσοι έχουν ήδη καταδικαστεί για τέτοια αδικήματα στο παρελθόν κάτω από οποιαδήποτε νομοθεσία. Επιπρόσθετα, ο Νόμος επιβάλλει όπως οποιοσδήποτε προτίθεται να εργοδοτήσει πρόσωπο για επαγγελματικές ή οργανωμένες δραστηριότητες ή δραστηριότητες εθελοντικού χαρακτήρα, οι οποίες περιλαμβάνουν τακτικές επαφές με παιδιά, υπέχει υποχρέωση όπως μην προχωρήσει στην εργοδότησή του, εκτός εάν αυτό προσκομίσει πιστοποιητικό μη-συμπερίληψής του στο ειδικό αυτό αρχείο.

Επιπλέον και μέσα από σχετικά στοιχεία, προκύπτει πως υπάρχουν ενήλικες που παρότι έχουν τέτοιες τάσεις δεν έχουν ακόμη προβεί σε πράξη παιδερασίας. Θα ήταν όμως πολύ αργά εάν δεν τους παρείχετο, εκ των πρότερων, η απαιτούμενη στήριξη για να προληφθεί η διάπραξη του αδικήματος.

Ο Νόμος έχει ήδη θεσμοθετήσει την Αρχή Εποπτείας Καταδικασθέντων, στην οποία παραπέμπονται για εποπτεία από το Δικαστήριο όλοι οι καταδικασθέντες για σεξουαλικά αδικήματα κατά παιδιών κατά την αποφυλάκισή τους. Η εποπτεία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την επιβολή περιορισμών ως προς την εργασία και διαμονή των καταδικασθέντων καθώς και τη διάθεση ψυχολογικής στήριξης, θεραπείας αλλά και αξιολόγησης των καταδικασθέντων ως προς την πιθανότητα επανάληψης του αδικήματος.

Ο Νόμος προνοεί επίσης για την ευθύνη ή/και υποχρέωση του κράτους να παρέχει ψυχολογική ή/και ψυχιατρική θεραπεία σε καταδικασθέντες κατά την έκτιση της ποινής τους στις κεντρικές φυλακές, σε υπόπτους αδικημάτων, οι οποίοι το έχουν ζητήσει, καθώς και σε οποιοδήποτε άλλο άτομο αποταθεί ζητώντας βοήθεια ούτως ώστε να μην προβεί στη διενέργεια τέτοιου είδους αδικημάτων.

Παρότι η Αρχή Εποπτείας έχει συσταθεί και λειτουργεί από το 2014, παρατηρούνται προβλήματα στην εκτέλεση των καθηκόντων της, αλλά και στη διενέργεια αποτελεσματικής εποπτείας των ατόμων, τα οποία έχουν παραπεμφθεί σε αυτήν. Οι κύριες δυσκολίες εντοπίζονται στην έλλειψη ανθρωπίνου δυναμικού με εξειδίκευση στην επίβλεψη και αξιολόγηση των καταδικασθέντων καθώς και στην απουσία, έως τώρα, των αναγκαίων προγραμμάτων ψυχολογικής θεραπείας.

Οι αρμόδιες υπηρεσίες και φορείς θα προβούν στις ακόλουθες δράσεις:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Σχεδιασμό προγράμματος εξειδίκευσης και εκπαίδευσης λειτουργών των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας και ιατροδικαστών, οι οποίοι ασχολούνται με υπόπτους, καταδικασθέντες θύτες και αποφυλακισθέντες για παραπτώματα σεξουαλικής κακοποίησης. Το σχετικό πρόγραμμα θα εφαρμοσθεί για πρώτη φορά εντός του πρώτου εξαμήνου του 2016, με δεκαπέντε συμμετέχοντες. Προτεραιότητα θα δοθεί στους ψυχολόγους, οι οποίοι απασχολούνται μόνιμα στις φυλακές.	2016	ΥΥ

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Επανάληψη του προγράμματος εξειδίκευσης και εκπαίδευσης ή ανάλογου προγράμματος δύο φορές ετησίως. Αυτά τα προγράμματα θα είναι ανοικτά σε ποσοστό ενός τρίτου των διαθέσιμων θέσεων συμμετεχόντων και σε επαγγελματίες υγείας (ιατρούς, ψυχολόγους, ψυχίατρους) από τον ιδιωτικό τομέα επί πληρωμής.	2017-2019	ΥΥ ΠΙΣ Επιστημονικές Εταιρείες
Μελέτη για τη δημιουργία γραμμής στήριξης με σκοπό τη λειτουργία της από το έτος 2017. Η γραμμή αυτή θα προσφέρει στήριξη σε άτομα που αντιλαμβάνονται πως έχουν την τάση διάπραξης σεξουαλικού αδικήματος, έτσι ώστε, όπου είναι δυνατό, να καταβάλλεται κάθε δυνατή προσπάθεια αναχαίτισης τέτοιων ενεργειών .	2017-2019	ΥΥ
Ενημέρωση όλων των ομάδων πρόσληψης προσωπικού ή αγοράς υπηρεσιών του ΥΥ για την απαραίτητη προσκόμιση, πέραν του Πιστοποιητικού Λευκού Ποινικού Μητρώου, και του σχετικού Πιστοποιητικού ότι ο υποψήφιος προς εργοδότηση «δεν περιλαμβάνεται στο Ειδικό Αρχείο Καταδικασθέντων για σεξουαλικά αδικήματα έναντι παιδιών».	2016	ΥΥ
Την αποστολή ενημερωτικής εγκυκλίου προς τους Δήμους για τη νομική υποχρέωση της απαραίτητης προσκόμισης πιστοποιητικού λευκού ποινικού μητρώου από σεξουαλικά αδικήματα έναντι παιδιών, από τους εργοδοτούμενους οι οποίοι απασχολούνται στα προγράμματα με παιδιά	2016	Ένωση Δήμων

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Την αποστολή ενημερωτικής εγκυκλίου προς τις Αθλητικές Ομοσπονδίες για τη νομική υποχρέωση της απαραίτητης προσκόμισης πιστοποιητικού λευκού ποινικού μητρώου από σεξουαλικά αδικήματα έναντι παιδιών, από τους ομοσπονδιακούς και σωματειακούς προπονητές ή/και άλλους	2016	ΚΟΑ
Την αποστολή ενημερωτικής εγκυκλίου προς εθελοντικούς ή φιλανθρωπικούς οργανισμούς για τη νομική υποχρέωση της απαραίτητης προσκόμισης πιστοποιητικού λευκού ποινικού μητρώου από σεξουαλικά αδικήματα έναντι παιδιών, από τους εργοδοτούμενους οι οποίοι απασχολούνται στα προγράμματα με παιδιά	2016	Επίτροπος Εθελοντισμού

Η συμμετοχή επαγγελματιών υγείας και από τον ιδιωτικό τομέα αναμένεται πως θα έχει ως αποτέλεσμα την επέκταση της εμπειρογνωμοσύνης και εξειδίκευσης σε ένα ευρύτερο φάσμα της κοινωνίας των πολιτών. Επιπλέον, η εξειδίκευση ιδιωτών επαγγελματιών αναμένεται πως θα προσφέρει επιπρόσθετες λύσεις και επιλογές στην Αρχή Εποπτείας Καταδικασθέντων για την πιο αποτελεσματική εποπτεία των ατόμων που παραπέμπονται σε αυτή.

Επίσης, η επέκταση της εξειδίκευσης στον ιδιωτικό τομέα, θα προσφέρει επιλογές σε άτομα τα οποία μπορεί να έχουν την τάση διάπραξης σχετικού αδικήματος αλλά που όμως, για διάφορους λόγους, δεν θέλουν να αποταθούν στα δημόσια νοσηλευτήρια για παροχή στήριξης.

Επιπρόσθετα, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης έχει αναλάβει να προβεί σε μελέτη για τη δυνατότητα συνεργασίας με το Συμβούλιο Αποφυλάκισης και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, ούτως ώστε να εκπαιδευτούν άτομα του προσωπικού των εν λόγω φορέων ως προς την καλύτερη και αποτελεσματικότερη διεκπεραίωση των καθηκόντων τους σε ό,τι αφορά την εποπτεία αποφυλακισθέντων.

1.7 Παρεμβάσεις Παρευρισκομένων (bystanders)

Για την πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών ο καθένας οφείλει να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Πολλές φορές, άτομα βρίσκονται, άμεσα ή έμμεσα, αντιμέτωπα με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών αλλά δεν αντιδρούν, είτε λόγω άγνοιας, είτε λόγω φόβου. Αυτοί ονομάζονται «παρευρισκόμενοι» (Bystanders) και προέρχονται από κάθε φάσμα της κοινωνίας.

Οι περισσότεροι από αυτούς τους «παρευρισκόμενους» δεν γνωρίζουν τις επιπτώσεις της απραξίας τους, η οποία μπορεί να έχει τραγικό αντίκτυπο στη ζωή του θύματος. Θα μπορούσε επίσης να λησθεί πως αυτή η απραξία, μπορεί να οδηγήσει σε ενθάρρυνση των δραστών να συνεχίσουν τις ενέργειές τους.

Λόγω του ότι οι «παρευρισκόμενοι» προέρχονται από κάθε φάσμα της κοινωνίας, οι ενέργειες σε ό,τι αφορά το θέμα αυτό, θα πρέπει να επικεντρώνονται στην ενημέρωση της κοινωνίας στα ακόλουθα:

στο ότι ο καθένας έχει ουσιαστικό ρόλο να διαδραματίσει στην πρόληψη της σεξουαλικής βίας, στην παροχή πληροφοριών σχετικά με την έκταση της σεξουαλικής βίας προς τα παιδιά, στις δεξιότητες ως προς το πώς να παρέμβει κάποιος σε καταστάσεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε σεξουαλική βία, στο πού μπορούν να απευθύνονται για συμβουλές και υποστήριξη ως προς το χειρισμό τέτοιων καταστάσεων στην ασφάλεια στο διαδίκτυο στις δεξιότητες για τη λήψη ενημερωμένων επιλογών ως προς το πώς προβαίνουν σε αναφορά για σεξουαλική κακοποίηση ή εκμετάλλευση ανηλίκου

1.7.1 Εκστρατεία Πληροφόρησης και Ενημέρωσης

Ως εκ τούτου, κρίνεται πως ο πιο αποτελεσματικός τρόπος προσέγγισης των «παρευρισκομένων», είναι μέσω μιας ευρείας εκστρατείας πληροφόρησης και ενημέρωσης.

Επιπρόσθετα, γνωρίζουμε ότι υπάρχει μια πλούσια «δεξαμενή» γνώσεων και δεξιοτήτων στους ΜΚΟ, εθελοντικούς και φιλανθρωπικούς οργανισμούς όσον αφορά την πρωτογενή πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών. Ωστόσο, οι εν λόγω οργανισμοί δεν έχουν πολλές φορές τη δυνατότητα ευρείας διάδοσης αυτών των πληροφοριών σε όσους θα μπορούσαν να ωφεληθούν από αυτές. Παρατηρείται επίσης, πως πολλές φορές δεν υπάρχει, στο βέλτιστο δυνατό βαθμό, συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειρογνωμοσύνης μεταξύ τους.

Ως εκ τούτου η ΕΣ θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Σχεδιασμός εκστρατείας η οποία θα απευθύνεται σε κάθε μέλος της κοινωνίας και θα προωθείται με κάθε τρόπο διαδικτυακής και άλλης επικοινωνίας (π.χ. τηλεοπτικά και έντυπα μέσα, μέσα μαζικής επικοινωνίας και κοινωνικής δικτύωσης).	2016	«Φωνή»
Δημιουργία κατάλληλου υλικού (έντυπου ή άλλου) το οποίο θα απευθύνεται σε διάφορες ηλικιακές ομάδες και θα διανέμεται στο κοινό.	2016 - 2019	«Φωνή»
Ετοιμασία ενημερωτικού και κατατοπιστικού εγχειριδίου σε σχέση με τον εντοπισμό πιθανών περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης και τον ορθό χειρισμό αυτών	2016	Γραφείο Επιτρόπου Εθελοντισμού Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού (ΠΣΣΕ) «Φωνή»
Συντονισμό ΜΚΟ για την εκπαίδευση και ενεργοποίηση εθελοντών, οι οποίοι να παρεμβαίνουν στην ευρύτερη κοινότητα (κοινοτικά κέντρα, χώρους ψυχαγωγίας, κτλ) με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση για τη σεξουαλική κακοποίηση και σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών	2016-2019	Γραφείο Επιτρόπου Εθελοντισμού ΠΣΣΕ «Φωνή»

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Συντονισμός ΜΚΟ για την αποτελεσματικότερη συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τους	2016	Γραφείο Επιτρόπου Εθελοντισμού ΠΣΕΕ «Φωνή»
Αποστολή εγκυκλίου σε όλες τις ΜΚΟ και φιλανθρωπικές οργανώσεις, οι οποίες ασχολούνται με την φροντίδα ή απασχόληση παιδιών ως προς τις νομικές υποχρεώσεις τους βάσει του Νόμου	2016	Γραφείο Επιτρόπου Εθελοντισμού ΠΣΕΕ «Φωνή»
Συμμετοχή των ΜΚΟ και φιλανθρωπικών οργανώσεων στο σύστημα καταγραφής περιστατικών (ως αναλύεται πιο κάτω στην Ενότητα Ε)	2016	Γραφείο Επιτρόπου Εθελοντισμού ΠΣΕΕ «Φωνή»

1.7.2 Ασφάλεια στο Διαδίκτυο – Ενημέρωση παιδιών και Γονέων/Κηδεμόνων

Ως έχει αναφερθεί, τα αδικήματα παιδικής πορνογραφίας περιλαμβανομένης και της πρόσκλησης παιδιών μέσω του διαδικτύου για συμμετοχή σε παραγωγή παιδικής πορνογραφίας και παιδικών πορνογραφικών παραστάσεων έχουν δραματική αύξηση. Ως εκ τούτου, κρίνεται ότι είναι επιτακτική η ανάγκη αντιμετώπισης αυτού του φαινομένου.

Οι κίνδυνοι δεν περιορίζονται μόνο στις απρόκλητες προσεγγίσεις αλλά και στην έκθεση στο διαδίκτυο υλικού ακατάλληλου για την ηλικία του παιδιού το οποίο εκτίθεται σε αυτό, όπως και στη μεταφορά απόψεων και συμπεριφορών για τις διαπροσωπικές σχέσεις, οι οποίες δεν προωθούν την ανάπτυξη υγιών σχέσεων. Έχει ήδη αναφερθεί πιο πάνω στην Ενότητα Β.2.1.1 πως η συχνή έκθεση σε πορνογραφικό υλικό έχει συσχετιστεί με την πρόκληση βίας.

Για την πρόληψη, αδικημάτων σεξουαλικής φύσης εναντίον των παιδιών μέσω του διαδικτύου, είναι εξαιρετικά σημαντικό οι δράσεις να στοχεύουν τα παιδιά, τους γονείς/κηδεμόνες τους, αλλά και τους θύτες ή πιθανούς θύτες.

Τα παιδιά πρέπει να εκπαιδευτούν από νεαρή ηλικία για θέματα που αφορούν, μεταξύ άλλων, την ασφαλή χρήση του διαδικτύου και το σεβασμό στα δικαιώματα των άλλων. Αυτό σημαίνει ότι τα παιδιά χρειάζεται να μάθουν για τις συνέπειες των αρνητικών δράσεων στο διαδίκτυο, όπως είναι η παρενόχληση και η διακίνηση φωτογραφιών τους χωρίς τη συγκατάθεσή τους.

Σχετική έρευνα στην Κύπρο για το έτος 2013, έχει καταδείξει ότι όσον αφορά την έκθεση σε σεξουαλικό περιεχόμενο, το ένα τέταρτο (24%) των παιδιών ηλικίας 9-16 είχαν εκτεθεί σε εικόνες σεξουαλικού περιεχομένου τους τελευταίους 12 μήνες στο διαδίκτυο. Όταν αυτό το ποσοστό διαχωριστεί ηλικιακά, τα ευρήματα δείχνουν ότι 13% των παιδιών ηλικίας 9-10 ετών θα εκτεθούν σε σεξουαλικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο και αυτό το ποσοστό θα αυξηθεί σε 39% για παιδιά ηλικίας 15-16 ετών.

Επιπρόσθετα, η ίδια έρευνα δείχνει ότι το 13% των παιδιών, τα οποία ερωτήθηκαν είχαν επαφή απευθείας με κάποιον, τον οποίο δεν γνώριζαν και δεν είχαν συναντήσει, ενώ το 6% των ερωτηθέντων παιδιών είχαν πάει σε συνάντηση με κάποιον τον οποίο γνώρισαν μέσω του διαδικτύου.

Νοείται φυσικά ότι η εκπαίδευση των παιδιών θα πρέπει να είναι εξισορροπημένη, έτσι ώστε τα παιδιά και οι νέοι να εξακολουθούν μεν να έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο και να αξιοποιούν τα θετικά στοιχεία του, αλλά ταυτόχρονα να αναπτύσσουν τις ανάλογες άμυνες έναντι των κινδύνων που ενδεχομένως αυτό ελλοχεύει.

Οι γονείς ή κηδεμόνες θα πρέπει επίσης, να συνεχίσουν να παρακολουθούν τη χρήση του διαδικτύου από τα παιδιά τους και να επιμένουν στην ενημέρωση/εκπαίδευση των παιδιών για την ασφάλεια στο διαδίκτυο και τη σωστή διαδικτυακή συμπεριφορά. Επιπρόσθετα και λόγω του ότι οι πλείστοι γονείς/κηδεμόνες δεν είχαν παρόμοιες εμπειρίες κατά τη δική τους παιδική ηλικία, καθίσταται αναγκαίο όπως υπάρξει η ανάλογη σχετική επιμόρφωση και των ιδίων, ούτως ώστε να μπορούν να στηρίξουν και να ενισχύσουν ακόμη περισσότερο την ενημέρωση την οποία τα παιδιά θα λαμβάνουν από το σχολείο.

Η ενημέρωση των γονέων/κηδεμόνων θα πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τη λεπτομερή ενημέρωσή τους, σε ό,τι αφορά τους κινδύνους καθώς και τις διάφορες ασφαλιστικές δικλίδες τις οποίες θα μπορούν να λαμβάνουν, ανάλογα και με την ηλικία των παιδιών.

Ως εκ τούτου η ΕΣ θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Ανάπτυξη δράσεων ενημέρωσης των παιδιών για το θέμα της ασφαλούς χρήσης του Διαδικτύου και υποχρεωτική συμπερίληψη των δράσεων αυτών στον ετήσιο προγραμματισμό του σχολείου.	Κάθε σχολική χρόνια από το Σεπτέμβριο 2016	ΠΙ Κυβερνητικοί και Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί ΑΤΗΚ
Συμπερίληψη στη διδακτέα ύλη και ειδικότερα στα μαθήματα πληροφορικής, η διδασκαλία δεξιοτήτων για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου.	Κάθε σχολική χρόνια από το Σεπτέμβριο 2016	ΠΙ Κυβερνητικοί και Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί ΑΤΗΚ
Ανάπτυξη δράσεων προς γονείς Αξιοποίηση του Δικτύου Ενάντια στη Βία, το οποίο συντονίζει το Παρατηρητήριο για τη Βία στο Σχολείο του ΥΠΠ, για σχεδιασμό τουλάχιστον μίας ετήσιας δράσης προς γονείς, για το θέμα της ασφάλειας στο διαδίκτυο	Κάθε σχολική χρόνια από το Σεπτέμβριο 2016	Παρατηρητήριο Ενάντια στη Βία στο Σχολείο Κυβερνητικοί και Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί ΑΤΗΚ

Η Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου έχει εγκρίνει την προσφορά των ακόλουθων δράσεων:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Τη διενέργεια μίας τουλάχιστον διάλεξης επισίως προς τα παιδιά με θέμα την ασφάλεια στο διαδίκτυο, σε κάθε σχολείο και σε κάθε βαθμίδα	Κάθε σχολική χρόνια από το Σεπτέμβριο 2016	ΥΠΠ ΑΤΗΚ
Τη διενέργεια διαλέξεων από σχολικές μονάδες ή σχολικές εφορίες, προς γονείς ή εκπαιδευτικούς για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου από τα παιδιά	Κάθε σχολική χρόνια από το Σεπτέμβριο 2016	ΥΠΠ ΑΤΗΚ Σχολικές Εφορίες

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Τη συνεργασία με τη «Φωνή» για την προώθηση σχετικών διαλέξεων, είτε από την ΑΤΗΚ είτε μέσω εκπαίδευσης από την ΑΤΗΚ, από μη κυβερνητικούς οργανισμούς	2016-2019	ΑΤΗΚ ΜΚΟ “Φωνή”
Πρόσβαση στα προγράμματα της ΑΤΗΚ για Γονικό Έλεγχο του διαδικτύου στο σπίτι από την ιστοσελίδα της Επιτροπής Εφαρμογής Εθνικής Στρατηγικής	2016-2019	ΑΤΗΚ ΜΚΟ “Φωνή”

Ασφάλεια στο διαδίκτυο – Παιδική πορνογραφία

Ως υφίσταται σήμερα η νομοθεσία, για να κατηγορηθεί ένας παιδόφιλος προϋπόθεση αποτελεί το να πέσει ένα παιδί θύμα στο διαδίκτυο, προτού να δύναται η αστυνομία και το ποινικό σύστημα να επέμβει, εφόσον συστατικό στοιχείο του αδικήματος είναι η προσέγγιση ανηλίκου. Με βάση προτεινόμενη τροποποίηση του Νόμου, η Αστυνομία θα μπορεί πλέον να ενεργεί προληπτικά, χρησιμοποιώντας ακόμη και ψεύτικα προφίλ ή «άβαταρς», στο διαδίκτυο, για τον εντοπισμό παιδόφιλων εφόσον οποιοσδήποτε προβεί σε προσέγγιση μέσω του διαδικτύου ή άλλων μέσων επικοινωνίας, παιδί ή άτομο το οποίο πιστεύει ότι είναι παιδί, με σκοπό τη σεξουαλική κακοποίηση ή σεξουαλική εκμετάλλευση, αφού μια τέτοια ενέργεια θα θεωρείται εγκληματική πράξη.

Με εισηγήσεις της Αστυνομίας Κύπρου προωθούνται επίσης οι πιο κάτω δράσεις:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Τροποποίηση του Άρθρου 9 του Νόμου με την προσθήκη της φράσης «παιδί ή άτομο το οποίο πιστεύει ότι είναι παιδί»	2016	ΥΔΔΤ Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας
Τροποποίηση του Άρθρου 33 του Νόμου ούτως ώστε να δίνεται περισσότερος χρόνος απομάκρυνσης υπόπτου από την οικία του με σκοπό την προστασία παιδιών που επίσης κατοικούν σε αυτήν όταν διερευνάται υπόθεση κατοχής παιδικής πορνογραφίας	2016	ΥΔΔΤ Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Πρωτόκολλο Συνεργασίας μεταξύ του μη-Κυβερνητικού Οργανισμού «Hope for Children UNCRC Police Center» με το Γραφείο Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος για τη δημιουργία ιστοσελίδας όπου θα μπορούν να γίνονται ανώνυμες αναφορές για εντοπισμό παιδικής πορνογραφίας	2016	ΥΔΔΤ Hope for Children
Συνεργασία του Hope for Children με τη Βελγική οργάνωση Child Focus για την δωρεάν παροχή στο διαδίκτυο, προσβάσιμη σε όλους, της εφαρμογής «StopChildPorno Filter» η οποία έχει τη δυνατότητα αυτόματα να εντοπίζει και να απομακρύνει από το διαδίκτυο εικόνες σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, ενώ ο χρήστης έχει την περιήγηση.	2016	ΥΔΔΤ Hope for Children

Η αναγκαιότητα και η χρησιμότητα της πιο πάνω αναφερόμενης τροποποίησης του Νόμου τεκμηριώνεται και από το πρόσφατο πρόγραμμα, το οποίο διενήργησε ο Γαλλικός μη κυβερνητικός οργανισμός “Terre des Hommes”, το γνωστό πρόγραμμα «Sweetie». Στη χρονική περίοδο ενός μηνός κατά την οποία έτρεξε το πρόγραμμα, ταυτοποιήθηκαν 1,000 περίπου άτομα τα οποία προσέγγισαν ένα «άβαταρ» παιδιού για πρόσκληση για συμμετοχή σε παιδική πορνογραφική παράσταση.

Ένα εύρημα του προγράμματος ήταν ότι μεγάλος αριθμός αυτών οι οποίοι ψάχνουν για παιδική πορνογραφία στο διαδίκτυο πιθανό να το κάνουν από περιέργεια ή/και περιστασιακά χωρίς ποτέ να επιδείξουν οποιαδήποτε άλλη επιβλαβή συμπεριφορά και μόνο ένας στους τέσσερις από αυτούς αναμένεται ότι θα προχωρήσουν στο μέλλον σε πράξη παιδεραστίας .

Αναπόφευκτα, οποιαδήποτε στρατηγική η οποία θέλει να καταπολεμήσει την παιδική πορνογραφία πρέπει να στοχεύσει σε αυτούς τους τρεις από τους τέσσερις πιθανούς «πελάτες» και να τους σταματήσει προτού συμβεί οποιαδήποτε «από περιέργεια» ή περιστασιακή τους περιπλάνηση στο διαδίκτυο. Ως εκ τούτου, ο μόνος αποτελεσματικός τρόπος για να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της παιδικής πορνογραφίας στο διαδίκτυο είναι να καταπολεμηθεί η ζήτηση.

Η παιδική πορνογραφία μπορεί να περιγραφεί και ως ένα τελικό αποτέλεσμα της εμπορίας παιδιών και της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσής τους. Η παιδική πορνογραφία δεν μπορεί να δημιουργηθεί εκτός εάν ένα παιδί καταστεί θύμα σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης. Η ζήτηση θα μπορεί να καταπολεμηθεί μόνο όταν ο τελικός «χρήστης» της παιδικής πορνογραφίας και κυρίως ο «περιέργος» ή ο «περιστασιακός χρήστης», ως έχει αναφερθεί πιο πάνω, αντιληφθεί ότι αυτό που παρακολουθεί είναι αποτέλεσμα κακοποίησης και εκμετάλλευσης ενός παιδιού.

Ως εκ τούτου, ένας σημαντικός τρόπος για να καταπολεμηθεί η ζήτηση της παιδικής πορνογραφίας είναι η ενημέρωση της κοινωνίας για αυτό ακριβώς το γεγονός.

Η ΕΣ θα περιλαμβάνει την ακόλουθη δράση:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Εκστρατεία στο κοινό για ενημέρωση ως προς τις επιπτώσεις της παιδικής πορνογραφίας στα παιδιά θύματα αυτής (εμπορία, κακοποίηση και εκμετάλλευση παιδιών)	2016-2019	“Φωνή”

1.7.4 Ασφάλεια στο διαδίκτυο -Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Ένας μεγάλος παράγοντας για την ενίσχυση της ζήτησης της παιδικής πορνογραφίας είναι η τροφοδότηση λανθασμένων εικόνων παιδιών στην κοινωνία. Συγκεκριμένα, τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης αν και άθελα τους, προωθούν εικόνες παιδιών οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στην ηλικία τους ή, σεξουαλικοποιώντας την εμφάνισή τους σε ενημερωτικές εκπομπές ή/και σε ψυχαγωγικές εκπομπές σε βαθμό ο οποίος αρμόζει μόνο σε ενήλικες..

Επιπρόσθετα, πολλές τέτοιες ακατάλληλες εικόνες παιδιών, οι οποίες προωθούν λανθασμένες αντιλήψεις ως προς την αντιμετώπισή τους εμφανίζονται σε εμπορικές διαφημίσεις.

Η σεξουαλικοποίηση των παιδιών οδηγεί αναπόφευκτα στη συνειδητή ή και υποσυνείδητη εντύπωση ότι τα παιδιά αποτελούν ή/και μπορούν να θεωρούνται σεξουαλικά αντικείμενα.

Ως εκ τούτου, είναι αναγκαία η εξάλειψη αυτών των εικόνων, φωτογραφιών ή/και μηνυμάτων.

Ως εκ τούτου η ΕΣ θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Ανάπτυξη ή δημιουργία ενός νέου Κώδικα Δεοντολογίας για τα ΜΜΕ με πληροφορίες ως προς την σωστή παρουσίαση εικόνων παιδιών	2016	“Φωνή”
Συνεργασία με την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, την Επιτροπή Δεοντολογίας Δημοσιογράφων, το Σύνδεσμο Εκδοτών Κύπρου και το Σύνδεσμο Ηλεκτρονικών Μέσων Ενημέρωσης για την υιοθέτηση και εφαρμογή του νέου Κώδικα Δεοντολογίας	2016	«Φωνή» Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, Επιτροπή Δεοντολογίας Δημοσιογράφων, Σύνδεσμος Εκδοτών Κύπρου Σύνδεσμος Ηλεκτρονικών Μέσων Ενημέρωσης

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Συνεργασία με την Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, την Επιτροπή Δεοντολογίας Δημοσιογράφων, το Σύνδεσμο Εκδοτών Κύπρου, το Σύνδεσμο Ηλεκτρονικών Μέσων Ενημέρωσης για την εκπαίδευση και ενημέρωση δημοσιογράφων και για την ευαισθητοποίηση τους όσον αφορά την παρουσίαση παιδιών στα ΜΜΕ	2016-2019	«Φωνή» Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, Επιτροπή Δεοντολογίας Δημοσιογράφων, Σύνδεσμος Εκδοτών Κύπρου Σύνδεσμος Ηλεκτρονικών Μέσων Ενημέρωσης
Καθορισμός «Πρεσβευτών» από τα ΜΜΕ για την προώθηση της εκστρατείας στο κοινό	2016-2019	«Φωνή» Σύνδεσμος Εκδοτών Κύπρου Σύνδεσμος Ηλεκτρονικών Μέσων Ενημέρωσης
Συνεργασία με το Φορέα Ελέγχου Επικοινωνίας για τον καθορισμό νέου κώδικα παρουσίασης παιδιών σε εμπορικές διαφημίσεις	2016	«Φωνή» Φορέας Ελέγχου Επικοινωνίας (ΦΕΔ)

Γ. ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ - ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗ

1.1 Στόχος Δευτερογενούς Πρόληψης

Ο στόχος της δευτερογενούς πρόληψης είναι η άμεση και έγκαιρη ανταπόκριση στα αρχικά προβλήματα προτού αυτά επιδεινωθούν.

Η δευτερογενής πρόληψη στοχεύει στο να εντοπίσει, μέσα στο γενικό πληθυσμό, τις ευάλωτες εκείνες κοινωνικές ομάδες, οικογένειες ή άτομα, τα οποία υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα να αναπτύξουν επικίνδυνες συμπεριφορές («υψηλού κινδύνου») σχετικά με την κακοποίηση των παιδιών. Οι ομάδες αυτές διαθέτουν ένα ή περισσότερους «παράγοντες κινδύνου» (risk factors), οι οποίοι, όπως έχει προκύψει από εμπειρικές έρευνες, πιθανολογούν κάποια προδιάθεση για κακοποίηση-παραμέληση.

Φυσικά επ' ουδενί δεν πρέπει να ερμηνευτεί η δευτερογενής πρόληψη ως τρόπος χαρακτηρισμού ενός γονέα ή μιας οικογένειας ως «επικίνδυνης για κακοποίηση» αλλά ως «σε υψηλή προτεραιότητα για παροχή βοήθειας» μέσω των ενδεικνυόμενων υπηρεσιών. Η έγκαιρη στήριξη των ομάδων αυτών μπορεί να προλάβει σημαντικά τις περισσότερες μορφές της κακοποίησης παιδιών. Ο στόχος είναι να εντοπιστούν, ούτως ώστε να τους παρασχεθεί η όσο το δυνατόν ενωρίτερη υποστήριξή τους ώστε να μην εκδηλώσουν οποιαδήποτε προδιάθεση για κακοποίηση.

Οι δράσεις για τη δευτερογενή πρόληψη στρέφονται στον επανασχεδιασμό της δομής κάποιων υπηρεσιών έτσι ώστε αυτές να επικεντρωθούν στην έγκαιρη παρέμβαση, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης των κόμβων στήριξης της οικογένειας σε όλα επίπεδα που άπτονται, για παράδειγμα, θεμάτων υγείας και κοινωνικής φροντίδας

1.1.1 Εγχειρίδια καθοδήγησης

Στις προαναφερόμενες δράσεις σε σχέση με την πρωτογενή πρόληψη έχουν ήδη επισημανθεί δράσεις, οι οποίες θα ενεργήσουν και ως δράσεις δευτερογενούς πρόληψης. Αυτές είναι τα εγχειρίδια, τα οποία θα δημιουργηθούν και μέσα από τα οποία θα παρέχεται καθοδήγηση ως προς τον εντοπισμό παιδιών, τα οποία, για διάφορους λόγους, αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο να καταστούν θύματα.

Στα πλαίσια της ΕΣ και σε συνεργασία με την «Φωνή» οι πιο κάτω φορείς θα δημιουργήσουν και θα διανέμουν σχετικά εγχειρίδια:

- (α) Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για εκπαιδευτικούς
- (β) Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για γονείς/κηδεμόνες
- (γ) Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού
- (δ) Ένωση Δήμων
- (ε) Γραφείο Επιτρόπου Εθελοντισμού
- (στ) Παγκύπριο Συντονιστικό Συμβούλιο Εθελοντισμού
- (η) Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος και Επιστημονικές Εταιρείες

1.1.2 Εκπαίδευση Επαγγελματιών

Οι επαγγελματίες οι οποίοι έχουν συχνή επαφή με παιδιά καθώς και με ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, οικογένειες ή άτομα, τα οποία μπορούν να θεωρηθούν ως «υψηλού κινδύνου» σχετικά με την κακοποίηση των παιδιών, πρέπει να εκπαιδευτούν ούτως ώστε:

- (α) Να μπορούν να εντοπίζουν τις ευάλωτες οικογένειες ή/και άτομα «υψηλού κινδύνου ή/και να μπορούν να διακρίνουν τους παράγοντες κινδύνου
- (β) Να γνωρίζουν πώς να συμπεριφερθούν και τι διαδικασίες πρέπει να ακολουθήσουν εφόσον εντοπίσουν τις ευάλωτες ομάδες ή/και άτομα «υψηλού κινδύνου».

Οι επαγγελματίες στους οποίους απευθύνονται οι δράσεις της δευτερογενούς πρόληψης είναι οι εκπαιδευτικοί, οι επαγγελματίες υγείας και οι λειτουργοί των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας («ΥΚΕ»).

Ως εκ τούτου η ΕΣ θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Σχεδιασμός επιστημονικά εξειδικευμένου εργαλείου για την εφαρμογή κριτηρίων και δεικτών για τον εντοπισμό οικογενειών ή ατόμων που ήδη βρίσκονται υπό την εποπτεία των ΥΚΕ, οι οποίες θα μπορούν να καθοριστούν ως ομάδες «υψηλού κινδύνου» (βλ. πιο κάτω Ενότητα Ε εργαλείο CAN (MDS))	2016-17	ΥΚΕ «Φωνή»
Σχεδιασμός και προώθηση σε παγκύπρια βάση, ενός επιστημονικά εξειδικευμένου προγράμματος παρέμβασης για οικογένειες υψηλού κινδύνου που να στοχεύει στην ενδυνάμωση των δεσμών και των σχέσεων μεταξύ των μελών της οικογένειας (parenting skills)	2016-19	ΥΚΕ «Φωνή»
Εξειδικευμένη επιμόρφωση ομάδας λειτουργών ΥΚΕ για την αναγνώριση και εντοπισμό ευάλωτων ομάδων σε υψηλό κίνδυνο κακοποίησης-παραμέλησης σεξουαλικής παραβίασης παιδιών	2016-19	ΥΚΕ «Φωνή»

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Υποστήριξη των ζευγαριών νεαρής ηλικίας ώστε να μπορούν να ανταπεξέρχονται στο καθημερινό στρες της ανατροφής ενός παιδιού.	2016-19	ΥΚΕ
Συνέχιση και επέκταση υφιστάμενου προγράμματος επισκέψεων επαγγελματιών σε νεαρές μητέρες και μητέρες με νεογέννητα μωρά.	2016-19	ΥΥ
Εξειδικευμένη επιμόρφωση επαγγελματιών υγείας για την αναγνώριση και εντοπισμό ευάλωτων ομάδων σε υψηλό κίνδυνο κακοποίησης-παραμέλησης και σεξουαλικής παραβίασης παιδιών	2016-19	ΥΥ ΠΙΣ Επιστημονικές Εταιρείες «Φωνή»
Εξειδικευμένη επιμόρφωση ομάδας εκπαιδευτικών ή/και εκπαιδευτικών ψυχολόγων για την αναγνώριση και εντοπισμό ευάλωτων ομάδων σε υψηλό κίνδυνο κακοποίησης-παραμέλησης και σεξουαλικής παραβίασης παιδιών	2016-19	ΥΠΠ «Φωνή»
Εξειδικευμένη επιμόρφωση αστυνομικών και ιδιαίτερα των αστυνομικών της γειτονιάς για την αναγνώριση και εντοπισμό ευάλωτων ομάδων σε υψηλό κίνδυνο κακοποίησης και παραμέλησης σεξουαλικής παραβίασης παιδιών	2016-19	ΥΔΔΤ «Φωνή»

1.1.3 Συντονισμός Υπηρεσιών

Πέραν της προ-αναφερόμενης ενημέρωσης και εκπαίδευσης/εξειδίκευσης ως προς τον εντοπισμό πιθανών θυμάτων, η δευτερογενής πρόληψη στρέφεται κυρίως στον «επανασχεδιασμό» των αρμοδίων υπηρεσιών, οι οποίες θα είναι οι βασικοί αποδέκτες τέτοιων αναφορών, έτσι ώστε να επικεντρωθούν στην έγκαιρη παρέμβαση, συμπεριλαμβανομένης της ανάπτυξης των κόμβων στήριξης της οικογένειας σε όλα τα θέματα που αφορούν την υγεία και κοινωνική φροντίδα.

Η αρμόδια υπηρεσία για το συντονισμό αυτών των ενεργειών/δράσεων παρεμβάσεων θα είναι το ΓΕ.

Ο εν λόγω συντονισμός θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Καθορισμός ατόμου/ατόμων επικοινωνίας του Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας με λοιπές υπηρεσίες	2016	ΥΚΕ
Δημιουργία εντύπου αναφοράς εντοπισμού ατόμων ή οικογενειών «υψηλού κινδύνου»	2016	ΥΚΕ
Δημιουργία εργαλείου για την καταχώρηση και ανάλυση αναφορών εντοπισμού ατόμων ή οικογενειών «υψηλού κινδύνου» και προτεινόμενων παρεμβάσεων (βλ. πιο κάτω Ενότητα Ε, εργαλείο CAN (MDS))	2016-17	ΥΚΕ «Φωνή»
Διανομή εντύπου αναφοράς σε εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς και εκπαιδευτικούς ψυχολόγους	2017-19	ΥΠΠ
Διανομή εντύπου αναφοράς σε εξειδικευμένους αστυνομικούς	2017-19	ΥΔΔΤ
Διανομή εντύπου αναφοράς σε εξειδικευμένους επαγγελματίες υγείας	2017-19	ΠΙΣ

Δ. ΤΡΙΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ – ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΠΡΟΛΗΨΗ (ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ)

Στόχος Τριτογενούς Πρόληψης

Η τριτογενής πρόληψη στοχεύει στη θεραπεία του προβλήματος όταν η κακοποίηση έχει ήδη συμβεί και περιλαμβάνει παρεμβάσεις για να μειωθούν οι αρνητικές συνέπειες αυτού του γεγονότος και κυρίως η επαναθυματοποίηση του θύματος. Ο στόχος είναι η πρόληψη περαιτέρω βλάβης στο θύμα.

Βραχυπρόθεσμα η τριτογενής πρόληψη περιλαμβάνει όλα τα μέτρα για την προστασία του παιδιού, όπως τη νομική παρέμβαση με σκοπό την κατοχύρωση της ασφάλειάς του, τη περίθαλψη του και τη στήριξη της οικογένειας ως σύνολο. Εδώ είναι όπου η ανάγκη μιας πολυθεματικής αντιμετώπισης λειτουργεί ευεργετικά.

Μακροπρόθεσμα, η τριτογενής πρόληψη, περιλαμβάνει την αντιμετώπιση των μακροχρόνιων συνεπειών της θυματοποίησης (π.χ. με την παροχή συνεχούς στήριξης στα θύματα) έως την τελική αποκατάστασή του σύμφωνα με τις εξατομικευμένες ανάγκες και το υπέρτατο συμφέρον του.

Επιπρόσθετα η τριτογενής πρόληψη περιλαμβάνει την αντιμετώπιση του θύτη δια της παροχής εξειδικευμένης θεραπείας και διαχείρισης ώστε να ελαχιστοποιηθεί η πιθανότητα υποτροπής. (Βλ. Ενότητα Β πιο πάνω).

Η τριτογενής πρόληψη πρέπει να περιλαμβάνει δράσεις για να βοηθηθούν θύματα να αποκαλύπτουν οποιαδήποτε κακοποίηση ώστε να εξασφαλιστεί η πρόσβαση τους σε υπηρεσίες οι οποίες μπορούν να τους βοηθήσουν να αντιμετωπίσουν την κακοποίηση που έχουν υποστεί.

Οι αρμόδιες αρχές πρέπει να έχουν έτοιμες τις διαδικασίες στήριξης πιθανών θυμάτων, καθώς διαδικασίες και υπηρεσίες αποκατάστασης των θυμάτων.

1.2 Υφιστάμενες Διαδικασίες

Σε οποιαδήποτε διαδικασία, δηλαδή όπου και να ξεκινήσει μια αναφορά ή καταγγελία έως και την δικαστική διαδικασία, το παιδί/θύμα θα έρθει σε επαφή με τουλάχιστον 5 διαφορετικές υπηρεσίες οι οποίες αντιπροσωπεύονται από τουλάχιστον ένα άτομο, πολλές φορές περισσότερο από ένα.

1.2.1 Παράδειγμα διαδικασίας:

Εάν η αναφορά γίνει στο Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας η ακόλουθη διαδικασία θα ενεργοποιηθεί: ο λειτουργός στον οποίο έφτασε η αναφορά θα ειδοποιήσει τον προϊστάμενο γραφείου, μέσω του συντονιστή. Ο προϊστάμενος γραφείου θα δώσει οδηγίες στον συντονιστή για επίσκεψη στο θύμα του λειτουργού ή του συντονιστή ή δεύτερου λειτουργού στο σπίτι του θύματος. Μετά την επίσκεψη ο λειτουργός θα ενημερώσει τον συντονιστή και ο συντονιστής ακολούθως θα παραπέμψει την διαχείριση της υπόθεσης σε άλλο λειτουργό.

Ταυτόχρονα μπορεί να διερευνάται η ποινική υπόθεση από το αρμόδιο ΤΑΕ και κατ' εξαίρεση από το ΤΑΕ αρχηγείου και ειδικά εκπαιδευμένους για τη διερεύνηση αστυνομικούς. Η λήψη οπτικογραφημένης κατάθεσης η οποία προνοείται από το Νόμο θα γίνει από εξειδικευμένο αστυνομικό. Της οπτικογραφημένης κατάθεσης θα προηγηθεί προφορική συνέντευξη του θύματος και των οικείων του. Αν χρειαστούν διατάγματα για προστασία θύματος θα εμπλακεί η νομική υπηρεσία. Η νομική υπηρεσία δεν θα εμπλακεί συνήθως σε αυτό το στάδιο αλλά μόνο όταν και εάν καταχωρηθεί κατηγορητήριο στο αρμόδιο Δικαστήριο. Κατά την προετοιμασία της υπόθεσης πριν την ακροαματική διαδικασία, ο αρμόδιος δικηγόρος της Δημοκρατίας θα ξανά-επικοινωνήσει με όλους τους πιο πάνω καθώς και με το θύμα για να την προετοιμασία της μαρτυρίας στην υπόθεση.

Το θύμα θα μεταφερθεί αναλόγως της κατάστασης του και σε ιατρικό κέντρο με συνοδεία αστυνομίας και λειτουργό του Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Εάν χρήζει άμεσες θεραπείας θα το δουν αρμόδιοι γιατροί και ακολούθως θα το εξετάσει ιατροδικαστής στην παρουσία παιδοχειρουργού για να εντοπίσει την σεξουαλική κακοποίηση.

Οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας εμπλέκονται μόνο μετά από γραπτή παραπομπή από αστυνομία αφού έχει ήδη δοθεί η οπτικογραφημένη κατάθεση και αφού έχει ήδη εξεταστεί από ιατροδικαστή.

1.2.2 Επισημάνσεις

Στην υφιστάμενη διαδικασία εμπλέκονται τουλάχιστον 8-9 άτομα και αυτό εάν σε κάθε υπηρεσία εμπλέκονται πάντα τα ίδια άτομα και εξαιρώντας άλλους τυχόν παρόντες, π.χ περισσότερους από έναν αστυνομικό ή βοηθούς, νοσοκόμους κτλ, κάτι το οποίο στις πλείστες περιπτώσεις δεν υφίσταται.

Το θύμα θα πει την ιστορία του τουλάχιστον 6 φορές χωρίς να υπολογίζονται τα πρώτα άτομα στα οποία πιθανό να έχει ήδη μιλήσει το παιδί όπως γονιό ή άτομο εμπιστοσύνης του ή σε εκπαιδευτικό του.

Στα σχολεία η διαδικασία έως τώρα επίσης προνοούσε όπως ένα παιδί το οποίο αποκάλυπτε την κακοποίηση του στο σχολείο, θα έπρεπε να επαναλάβει την ιστορία του στην διεύθυνση του σχολείου, στον/ην εκπαιδευτική ψυχολόγο, και μερικές φορές και στον οικείο επιθεωρητή του σχολείου.

Οι ίδιες οι αρμόδιες υπηρεσίες αναφέρουν τα πιο κάτω ως τα κύρια προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζουν:

- Έλλειψη συντονισμού και δομών για από κοινού διαχείριση από τις αρμόδιες υπηρεσίες
- Έλλειψη μηχανισμού επικοινωνίας μεταξύ υπουργείων και υπηρεσιών
- Έλλειψη επιμόρφωσης/εξειδίκευσης αρμοδίων λειτουργών
- Αδυναμία παρακολούθησης περιστατικού
- Έλλειψη πολυθεματικής προσέγγισης
- Ανεπαρκή στελέχωση,
- Έλλειψη χώρων ειδικά διαμορφωμένων για την υποδοχή, φιλοξενία και διαχείριση παιδιών εκτός από τους χώρους για τη λήψη οπτικογραφημένης κατάθεσης

1.3 Σπίτι για τα Παιδιά

Ενώ υπάρχουν διάφορα μοντέλα αντιμετώπισης αυτών των περιστατικών παγκοσμίως, είναι πλέον προφανές ότι υπάρχει ένα κοινό συμπέρασμα όσον αφορά τον πιο αρμόδιο τρόπο για αντιμετώπιση περιστατικών και αυτός είναι μέσω της συνεργασίας όλων των υπηρεσιών και της δημιουργίας πολυθεματικών ομάδων. Επίσης κοινή συνισταμένη όλων των μοντέλων είναι η εξειδίκευση στα συγκεκριμένα αυτά θέματα είτε είναι για σκοπούς λήψης συνέντευξης, διερεύνησης ή παροχής στήριξης και θεραπείας.

Το Υπουργικό Συμβούλιο, αναγνωρίζοντας τα πιο πάνω αναφερόμενα προβλήματα και μετά από εισήγηση της Διυπουργικής Επιτροπής, έχει ήδη λάβει την απόφαση ημερ. ../.../2015 για τη δημιουργία και λειτουργία του Σπιτιού για τα Παιδιά.

ΣΠΙΤΙ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

- Το Σπίτι θα είναι ο χώρος όπου θα μεταφέρεται άμεσα το παιδί για την περαιτέρω διερεύνηση του περιστατικού.
- Η παραπομπή θα είναι μόνο από την αστυνομία ή το Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας όπου και επισήμως αρχίζει η προώθηση καταγγελίας.
- Το Σπίτι θα στελεχώνεται από ένα διευθυντή/συντονιστή, 2 κοινωνικούς λειτουργούς, 2 κλινικούς ψυχολόγους καθώς και το άτομο το οποίο θα προβεί στην οπτικογραφημένη κατάθεση. Όλο το προσωπικό θα έχει συγκεκριμένη και συνεχή επιμόρφωση και εξειδίκευση.
- Στο Σπίτι θα υπάρχουν χώροι υποδοχής, θεραπείας, λήψης οπτικογραφημένης κατάθεσης, ιατρείο και γραφεία.
- Το προσωπικό στο Σπίτι θα έχει ως μόνιμη απασχόληση του στο Σπίτι. Το ωράριο λειτουργίας του Σπιτιού θα είναι 9πμ-5 μμ με τη δυνατότητα παράτασης του ωραρίου όπου αυτό κριθεί αναγκαίο.
- Η οπτικογραφημένη κατάθεση θα λαμβάνεται από εξειδικευμένο λειτουργό της αστυνομίας το οποίο θα έχει εξειδικευτεί ειδικά για αυτό το σκοπό και θα την παρακολουθούν μέσω οπτικογραφημένων μέσων η πολυθεματική ομάδα απαρτιζόμενη από τους λειτουργούς οι οποίοι αναφέρεται πιο πάνω.
- Το πρώτο στάδιο αντιμετώπισης περιστατικού, θα αφορά την αξιολόγηση του παιδιού, της οικογενειακής του κατάστασης, την ανάγκη στήριξης αυτού και της οικογένειας του καθώς και την αξιολόγηση της ιστορίας του για σκοπούς προώθησης της καταγγελίας στα δικαστικά μέσα.
- Σε περιπτώσεις όπου δεν είναι αναγκαία η ιατροδικαστική εξέταση του παιδιού για τη συλλογή τεκμηρίων (εάν το περιστατικό έχει λάβει χώρα εντός 72 ωρών συνήθως) τότε στο Σπίτι θα διενεργείται και ιατρική, μη-επεμβατική εξέταση από παιδίατρο.
Δεν θα υπάρχει μόνιμη απασχόληση ιατρικού προσωπικού αλλά θα ετοιμαστεί λίστα εξειδικευμένων παιδίατρων από τον ιδιωτικό τομέα με την συνεργασία του ΠΙΣ οι οποίοι θα διενεργούν την εξέταση με ραντεβού.
- Εφόσον το παιδί θα συνοδεύεται από αναίτιο μέλος της οικογένειας του ή και άλλα παιδιά όπως αδέρφια του, θα προφέρεται στο Σπίτι ομαδική και συνολική στήριξη όλων αυτών.
Επιπρόσθετα, στο Σπίτι θα μπορεί η αστυνομία να διενεργήσει τις αναγκαίες συνεντεύξεις και με αυτούς τους μάρτυρες στον ίδιο χώρο εάν το θεωρούν αυτό εφικτό.
- Στο Σπίτι θα προσφέρεται και το δεύτερο στάδιο αντιμετώπισης του περιστατικού το οποίο αφορά την στήριξη και θεραπεία του παιδιού και της οικογένειας έως ότου ξεπεράσει το πρώτο τραύμα. Σε αυτό το στάδιο περιλαμβάνεται και η προετοιμασία του παιδιού για την ακροαματική διαδικασία.
- Εάν και όταν κριθεί ότι το παιδί έχει αντιμετωπίσει το πρώτο τραύμα, τότε και όπου είναι ανάγκη θα πρέπει να παραπέμπεται αναλόγως σε άτομα για περαιτέρω στήριξη.
- Κατά την διάρκεια της αξιολόγησης και στήριξης του παιδιού είναι αναγκαία και η επικοινωνία από την πολυθεματική ομάδα με το περιβάλλον του παιδιού όπως το σχολείο στο οποίο φοιτά. Το Σπίτι και κυρίως οι κοινωνικοί λειτουργοί θα αναλάβουν και αυτή την ενημέρωση και συντονισμό στο περιβάλλον του παιδιού.

- Το ΥΚΕ θα προβεί σε συμφωνία με άλλο οργανισμό (μη κυβερνητικό) για την διαχείριση του Σπιτιού και την εργοδότηση του ανάλογου προσωπικού (εξασφαλίζοντας φυσικά την νομική και ηθική αναγκαιότητα της εμπιστευτικότητας μέσω ειδικής συμφωνίας)
- Όλο το προσωπικό στο Σπίτι θα τυγχάνει συστηματικής εξωτερικής αξιολόγησης και στήριξης καθότι είναι γενικώς παραδεκτό ότι η μόνιμη ενασχόληση με αυτά τα θέματα είναι εξαιρετικά ψυχοφθόρα διαδικασία.
- Ο Συντονιστής θα είναι και το υπεύθυνο άτομο με την εξουσιοδότηση του Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας για την λειτουργία του συστήματος καταγραφής περιστατικών CAN (MDS) (Βλ. Ενότητα Ε πιο πάνω)
- Ο κτιριακός χώρος φιλοξενίας του Σπιτιού για τα παιδιά έχει ήδη ανευρεθεί λόγω της ευγενής παραχώρησης σπιτιού από την Σωματείο Ελληνίδων Κυριών «Ένωσης». Περαιτέρω, η Ένωση έχει αναλάβει όπως προβεί σε ανακαίνιση αξίας €300.000 του συγκεκριμένου κτηρίου προ της παράδοσης του για χρήση από το Κράτος.
- Επιπρόσθετα, το Κράτος έχει επικοινωνήσει με τον κ. Bragi Gudbrandsson, τον διευθυντή των Υπηρεσιών Προστασίας του Παιδιού Ισλανδίας και Πρόεδρο της Επιτροπής Λανζαρότε του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη μελέτη συνεργασίας μεταξύ των δύο Κρατών σε θέματα προστασίας παιδιών. Ο κ. Gudbradsson, έχει αποδεχθεί την πρόσκληση της Κυβέρνησης όπως αυτός και η ομάδα του η οποία λειτουργεί το ανάλογο Σπίτι για παιδιά στην Ισλανδία, προσφέρουν συμβουλευτικές υπηρεσίες και εμπειρογνωμοσύνη.

1.4 Διωκτικές Υπηρεσίες και Δικαστικό Σύστημα

Αναγκαία προϋπόθεση για την αποτελεσματική λειτουργία του Σπιτιού καθώς και για την επιτυχή διερεύνηση και εκδίκαση των αδικημάτων είναι η συμβολή των διωκτικών αρχών και του Δικαστικού συστήματος.

Ως εκ τούτου το ΥΔΔΤ αναλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Εξειδίκευση συγκεκριμένης ομάδας αστυνομικών για τη διεξαγωγή των οπτικογραφημένων καταθέσεων. Η εν λόγω ομάδα δεν πρέπει να απαρτίζεται από περισσότερα από τέσσερα άτομα ούτως ώστε να διασφαλιστεί η συνεχής επιμόρφωσης τους και απόκτηση πείρας στη συμμετοχή της πολύ-θεματικής ομάδας η οποία θα λειτουργεί στο Σπίτι για τα Παιδιά	2016-19	ΥΔΔΤ
Εξειδίκευση ατόμων σε κάθε επαρχιακό ΤΑΕ για την διερεύνηση αδικημάτων σεξουαλικής βίας έναντι παιδιών	2016-19	ΥΔΔΤ

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Ευαισθητοποίηση σε θέματα σεξουαλικής βίας έναντι παιδιών και εξοικείωση των αστυνομικών όλων των βαθμίδων και των Εισαγγελέων Αστυνομίας με το νομικό πλαίσιο και τις διαδικασίες χειρισμού περιστατικών μέσω της ενίσχυσης της διδασκαλίας του θέματος στην προϋπηρεσιακή και ενδοϋπηρεσιακή εκπαίδευση	2016-19	ΥΔΔΤ
Θα μελετηθεί η δυνατότητα με τη συμφωνία του Ανωτάτου Δικαστηρίου όπως ο ειδικός χώρος λήψης συνέντευξης χρησιμοποιείται και ως ο χώρος όπου θα πηγαίνει το παιδί κατά την ακροαματική διαδικασία για αντεξέταση. Εφόσον και σήμερα το παιδί δεν βρίσκεται στην ίδια αίθουσα του Δικαστηρίου δεν υπάρχει λόγος να βρίσκεται σε διπλανή εάν μπορεί να βρίσκεται σε περιβάλλον κατάλληλα σχεδιασμένο εφόσον εξασφαλιστεί ότι κατά την αντεξέταση ο χώρος όπου βρίσκεται το παιδί θα είναι υπό τον έλεγχο του Δικαστηρίου.	2016	ΥΔΔΤ Ανώτατο Δικαστήριο
Μελέτη και συνεργασία με Ανώτατο Δικαστήριο Κύπρου για την έκδοση οδηγιών προς τα Επαρχιακά Δικαστήρια και Κακουργοδικεία για την χρονική προτεραιότητα στην εκδίκαση υποθέσεων σεξουαλικής βίας έναντι παιδιών	2016	ΥΔΔΤ Ανώτατο Δικαστήριο
Μελέτη και συνεργασία Ανωτάτου Δικαστηρίου για την έκδοση οδηγιών ή/και τροποποίηση των Θεσμών Ποινικής Δικονομίας σε σχέση με την αντεξέταση παιδιών μαρτύρων	2016-17	ΥΔΔΤ Ανώτατο Δικαστήριο
Υποχρεωτική επιμόρφωση και εκπαίδευση Δικαστών όλων των βαθμίδων για την διεξαγωγή ακροαματικών διαδικασιών σε σχέση με εγκλήματα σεξουαλικής φύσης έναντι παιδιών	2016-19	ΥΔΔΤ Ανώτατο Δικαστήριο

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Υποχρεωτική επιμόρφωση και εκπαίδευση δικηγόρων της Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας για τον χειρισμό υποθέσεων σε σχέση με εγκλήματα σεξουαλικής φύσης έναντι παιδιών	2016-19	ΥΔΔΤ Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας
Επιμόρφωση και εκπαίδευση δικηγόρων για τον χειρισμό υποθέσεων σε σχέση με εγκλήματα σεξουαλικής φύσης έναντι παιδιών	2016-19	Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος Επαρχιακοί Δικηγορικοί Σύλλογοι «Φωνή»
Κατάρτιση καταλόγου δικηγόρων οι οποίοι θα είναι πρόθυμοι να προσφέρουν συμβουλευτικές υπηρεσίες στα θύματα και τις οικογένειες τους	2016-19	Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος Επαρχιακοί Δικηγορικοί Σύλλογοι «Φωνή»
Επιμόρφωση και εκπαίδευση μελών των ΜΜΕ για την ορθή μετάδοση ειδησεογραφίας σε σχέση με αποκαλύψεις αδικημάτων σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών και συμπερίληψη καθοδήγησης για την ορθή ειδησεογραφία στους κώδικα δεοντολογίας ή λειτουργίας όλων των ΜΜΕ	2016-19	«Φωνή» Αρχή Ραδιοτηλεόρασης Κύπρου, Επιτροπή Δεοντολογίας Δημοσιογράφων, Σύνδεσμος Εκδοτών Κύπρου Σύνδεσμος Ηλεκτρονικών Μέσων Ενημέρωσης

Σημειώνεται ότι στα πλαίσια συνεργασίας με την ΑΤΗΚ και της προθυμίας της να συμβάλει έμπρακτα στην ΕΣ, έχει εξεταστεί από την Cytacom και έχει εγκριθεί η ανάπτυξη συστήματος VideoConference System στο Σπίτι αξίας €15.310, για την τεχνική επίτευξη της προτεινόμενης δράσης σύνδεσης του Σπιτιού με τα αρμόδια Δικαστήρια για σκοπούς αντεξέτασης των παιδιών θυμάτων/μαρτύρων.

1.5 Διαδικασίες αναφοράς/καταγγελίας στις δικτυικές αρχές

Για να ενεργοποιηθεί η διαδικασία διερεύνησης περιστατικών από την πολύ-θεματική ομάδα στο Σπίτι για τα παιδιά είναι αναγκαίος ο καθορισμός διαδικασιών στο πρώτο σημείο εντοπισμού περιστατικού ούτως ώστε να αποφευχθεί οποιαδήποτε επαναθυματοποίηση του θύματος ή επηρεασμός της μαρτυρίας της υπόθεσης. Τέτοια πρώτα σημεία αναφοράς είναι τα σχολεία, το Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας καθώς και άλλοι χώροι όπου συχνάζουν, απασχολούνται ή παρέχεται φροντίδα σε παιδιά οι οποίοι έχουν αναφερθεί πιο πάνω στην Ενότητα Β.

Η ετοιμασία εγκυκλίου για τις διαδικασίες αναφοράς και χειρισμού περιστατικών όσον αφορά τον ΚΟΑ, Δήμους, φιλανθρωπικούς ή μη-κυβερνητικούς οργανισμούς έχουν αναφερθεί πιο πάνω στην Ενότητα Β.

Η ΕΣ θα περιλαμβάνει τις ακόλουθες δράσεις:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
<p>Διαμόρφωση Εγκυκλίου η οποία θα ενημερώνει το διδακτικό προσωπικό κάθε Δημόσιου ή Ιδιωτικού Σχολείου Δημοτικής (Νηπιαγωγείου, Δημοτικού, Ειδικού Σχολείου), Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης για την υποχρέωσή του, βάση του περί Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών και Παιδικής Πορνογραφίας Νόμου (91(Ι)/2014), να αναγνωρίζει περιστατικά και να προωθεί σχετική καταγγελία στις αρμόδιες αρχές, εκεί που υπάρχει εύλογη υποψία ότι τα παιδιά υπόκεινται σε σεξουαλική κακοποίηση ή/και εκμετάλλευση. Διατύπωση διαδικασιών για αναφορά περιστατικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιού – Σαφές Πρωτόκολλο Ενεργειών το οποίο διαμορφώθηκε μετά από διαβουλεύσεις του ΥΠΠ με διάφορες αρχές.</p>	<p>2015-2016</p> <p>Σχετική αναφορά στην αρχική εγκύκλιο κάθε σχολική χρονιά και τροποποίηση της Εγκυκλίου όπου αναγκαίο πριν την έναρξη κάθε σχολικής χρονιάς</p>	<p>Όλες οι Διευθύνσεις και Υπηρεσίες του ΥΠΠ ΔΔΕ ΔΜΕ ΔΜΤΕΕ ΔΠΙ ΥΕΨ ΥΣΕΑ</p>
<p>Διαμόρφωση Εγκυκλίου η οποία θα ενημερώνει το προσωπικό του Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ως προς τις διαδικασίες για την αναφορά και χειρισμού περιστατικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών</p>		

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
<p>Εφαρμογή πιλοτικού προγράμματος αγοράς υπηρεσιών από 7 εξειδικευμένα άτομα του ιδιωτικού τομέα ως Οικογενειακοί Σύμβουλοι ούτως ώστε να ενεργούν ως σύμβουλοι ή εκπρόσωποι των θυμάτων και των οικογενειών τους σε περιπτώσεις περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης ή εκμετάλλευσης παιδιών ή ως άλλως ορίσει ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Πρόνοιας</p>	2016-17	ΥΕΚΠ «Φωνή»
<p>Επέκταση του προγράμματος αγοράς υπηρεσιών από εξειδικευμένα άτομα του ιδιωτικού τομέα ως Οικογενειακοί Σύμβουλοι ούτως ώστε να ενεργούν ως σύμβουλοι ή εκπρόσωποι των θυμάτων και των οικογενειών τους σε περιπτώσεις περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης ή εκμετάλλευσης παιδιών ή ως άλλως ορίσει ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικής Πρόνοιας</p> <p>(προϋπόθεση η προηγούμενη θετική αξιολόγηση του πιλοτικού προγράμματος)</p>		ΥΕΚΠ «Φωνή»

E. ΤΕΤΑΡΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ - ΕΡΕΥΝΑ

1.1 Η σημασία της έρευνας στην πολιτική πρόληψης

Οι εμπειριστατωμένες έρευνες θα βοηθήσουν στην κατανόηση του εύρους του προβλήματος των κινήτρων των θυτών, καθώς και στην αποκάλυψη των ποικίλων τρόπων διάπραξης αυτών των αδικημάτων. Η προώθηση της χρήσης υφιστάμενων ερευνών και η διενέργεια νέων θα καθοδηγήσουν την πρακτική της πρόληψης και θα λειτουργήσουν ως καταλύτης για κοινωνική κατανόηση και αλλαγή.

Η συλλογή δεδομένων είναι ουσιαστική για το σχεδιασμό διαδικασιών όπως η πρόληψη, ο εντοπισμός, η αναφορά, η παραπομπή, η διερεύνηση, η θεραπεία, η παρέμβαση της δικαιοσύνης, η παρακολούθηση των υποθέσεων και η αποτροπή της επαναθυματοποίησης.

Τα συγκεντρωτικά δεδομένα είναι απαραίτητα για την αναγνώριση των τάσεων, τη μέτρηση της απόκρισης στο πρόβλημα και το σχεδιασμό πολιτικών. Στο πλαίσιο αυτό ενισχύεται η ανάπτυξη εργαλείων που διευκολύνουν το συντονισμό και επιταχύνουν τη συνεργασία μεταξύ των επαγγελματιών. Η συλλογή επαρκών δεδομένων είναι ζωτικής σημασίας για να καταστεί το πρόβλημα της βίας κατά των παιδιών ορατό, να κατανοηθούν οι αιτίες και να ενισχυθεί η προστασία των παιδιών έναντι του κινδύνου. Τα δεδομένα αυτά είναι ζωτικής σημασίας για τη στήριξη κυβερνητικών πολιτικών, το σχεδιασμό και προϋπολογισμό καθολικών και αποτελεσματικών υπηρεσιών προστασίας του παιδιού, αλλά και για την τεκμηριωμένη ανάπτυξη νομοθεσίας, πολιτικών και διαδικασιών.

1.2 Εργαλείο καταγραφής περιστατικών CAN (MDS)

Σύμφωνα με την μελέτη του ΟΗΕ το 2006, συστήνεται στις κυβερνήσεις να αναγνωρίσουν την κρίσιμη σημασία του να οικοδομήσουν ισχυρά συστήματα συλλογής δεδομένων και επαρκείς αποδείξεις για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας κατά των παιδιών και να αναπτύξουν εργαλεία και δείκτες παρακολούθησης ικανά να συλλέξουν πληροφορίες για την έκθεση των παιδιών σε περιστατικά βίας.

Ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για την προώθηση έρευνας είναι η δημιουργία ενός κεντρικού αρχείου καταγραφής περιστατικών.

Ένα τέτοιο εργαλείο είναι το πρόγραμμα «Συντονισμένη Απόκριση στην Κακοποίηση & Παραμέληση των Παιδιών (CAN)» μέσω ενός «Συνόλου Ελάχιστων Δεδομένων (MDS)» το οποίο δημιουργήθηκε υπό το Συντονισμό του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού στην Ελλάδα και συν-χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα DAPHNE της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Το πρόγραμμα αυτό δημιουργήθηκε με στόχο την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας κατά των παιδιών, των νέων και των γυναικών.

Το λογισμικό αυτό είναι έτοιμο για άμεση εφαρμογή με την εισαγωγή συγκεκριμένων παραμέτρων σε σχέση με τα κυπριακά δεδομένα και έχει εξασφαλιστεί η συνδρομή και βοήθεια του Επιστημονικού Υπεύθυνου του Προγράμματος CAN, του Δρα. Γιώργου Νικολαΐδη.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του Συστήματος Επιδημιολογικής Επιτήρησης CAN-MDS συνοψίζονται στο αντικείμενο της επιδημιολογικής επιτήρησης, το οποίο είναι η καταγραφή κακοποίησης-παραμέλησης παιδιών βάσει περιστατικών και των βασικών αρχών της φιλοσοφίας και των διαδικασιών του Συστήματος.

Τα κύρια οφέλη του Συστήματος Επιδημιολογικής Επιτήρησης CAN-MDS είναι:

- η εφαρμογή περιοδικών μετρήσεων της επίπτωσης της κακοποίησης-παραμέλησης παιδιών με βάση την ανταπόκριση των Υπηρεσιών ανά περίπτωση, συνολικά, ανά τομέα, ανά υπηρεσία, ανά τύπο κακοποίησης ή/και παραμέλησης, ανά χαρακτηριστικό του παιδιού, των φροντιστών και του οικογενειακού περιβάλλοντος
- η παρακολούθηση των τάσεων του φαινομένου συμπεριλαμβανομένης της έγκαιρης αναγνώρισης των επικρατέστερων ή νέων ή αναδυόμενων προτύπων κακοποίησης-παραμέλησης ή/και τον προσδιορισμό πληθυσμών υψηλού κινδύνου σε εθνικό επίπεδο, ανά επαρχία
- η παρακολούθηση δεικτών στη βάση των αποτελεσμάτων των αναλύσεων των δεδομένων του CAN-MDS για την εκτίμηση των αναγκών των υπηρεσιών αναφορικά με τη διαχείριση περιπτώσεων κακοποίησης-παραμέλησης (την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων βάσει των οποίων κατανέμονται οι διαθέσιμοι πόροι στην πρωτογενή, δευτερογενή & τριτογενή πρόληψη της κακοποίησης-παραμέλησης), της αποτελεσματικότητας των εφαρμοζόμενων πρακτικών πρόληψης και παρέμβασης (την αναγνώριση μη-αποτελεσματικών αλλά και καλών πρακτικών), της αποτελεσματικότητας των πολιτικών πρόληψης και διαχείρισης (την καθοδήγηση για το σχεδιασμό πολιτικών ή/και τη βελτίωση της υπάρχουσας νομοθεσίας) και για την περιγραφή των πρακτικών που εφαρμόζονται για τη διαχείριση περιπτώσεων (για την παρακολούθηση αλλαγών στις πρακτικές διαχειρίσεις περιπτώσεων και των επιδράσεων αυτών των αλλαγών).

Επιπρόσθετα, το Σύστημα CAN-MDS στοχεύει:

- να λειτουργήσει ως δίαυλος επικοινωνίας μεταξύ επαγγελματιών από διάφορους τομείς που εμπλέκονται στη διαχείριση των περιπτώσεων ΚαΠα-Π1
- να αποτελέσει έτοιμο-προς-χρήση-εργαλείο για την αναφορά, τη διερεύνηση και την αξιολόγηση (πιθανών) νέων περιπτώσεων από πιστοποιημένες αρχές
- να παρέχει ανατροφοδότηση για ήδη γνωστές περιπτώσεις σε εξουσιοδοτημένες υπηρεσίες και επαγγελματίες και να διευκολύνει την παρακολούθηση της πορείας και της έκβασης μεμονωμένων περιπτώσεων

Το πρόγραμμα είναι ένα αποκεντρωμένο σύστημα στο οποίο μπορούν να συνδεθούν οι διάφοροι εξουσιοδοτημένοι επαγγελματίες με ένα κεντρικό συντονισμό από την αρμόδια αρχή. Διαχωρίζεται σε διάφορα επίπεδα πρόσβασης ανάλογα με την εξουσιοδότηση η οποία θα δοθεί σε κάθε συμμετέχοντα.

Το σύστημα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την καταγραφή όλων των μορφών βίας έναντι παιδιών στο μέλλον, αλλά η εισήγηση είναι όπως εφαρμοστεί πιλοτικά σε σχέση με την καταγραφή περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών με τη συμμετοχή των αρμόδιων υπηρεσιών πρώτης γραμμής αντιμετώπισης περιστατικών και των εταίρων, οι οποίοι έχουν ήδη εκφράσει την προθυμία να συμμετέχουν στην εθνική στρατηγική και στη συνέχεια να επεκταθεί ανάλογα.

Η εφαρμογή και χρήση του προγράμματος θα συντονίζεται από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ως η υπηρεσία η οποία έχει τη νόμιμη εξουσιοδότηση να διατηρεί και να διαχειρίζεται ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα. Μόνο οι εξουσιοδοτημένοι αντιπρόσωποι αυτής της υπηρεσίας θα επιτρέπεται να έχουν πλήρη πρόσβαση και διαχείριση των δεδομένων.

Όλοι οι άλλοι επαγγελματίες (περιλαμβανομένου των ΜΚΟ και ιδιωτών επαγγελματιών υγείας) θα έχουν διαφορετικά επίπεδα πρόσβασης (διαβαθμισμένα επίπεδα πρόσβασης) για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Κάθε επαγγελματίας μπορεί ενδεχομένως να είναι ένας χειριστής, εφόσον έχει εκπαιδευτεί και ακολουθεί το πρωτόκολλο και τις κατευθυντήριες γραμμές (υπάρχουν κριτήρια επιλεξιμότητας).

Επιπρόσθετα η εισήγηση είναι όπως ο κεντρικός χειρισμός του συστήματος λαμβάνει χώρα στο Σπίτι του Παιδιού (Ενότητα Δ). Το Σπίτι προσφέρεται για τους πιο κάτω λόγους:

Θα είναι υπό τον έλεγχο των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας

Θα στελεκώνεται από ειδικά εξειδικευμένο μόνιμο προσωπικό

Σε σχέση με περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών θα συντονίζονται εκεί όλες οι κρατικές υπηρεσίες πρώτης γραμμής (Αστυνομία, Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας)

1.3 Διενέργεια νέων επιστημονικών ερευνών

Η «Φωνή» στα πλαίσια εκτέλεσης των καθηκόντων της θα δύναται να συνάψει συνεργασίες με ακαδημαϊκά ιδρύματα ή άλλους οργανισμούς ή σώματα της Κύπρου ή του εξωτερικού για τη διενέργεια νέων επιστημονικών ή επιδημιολογικών ερευνών στα θέματα σεξουαλικής κακοποίησης, εκμετάλλευσης παιδιών και παιδικής πορνογραφίας.

ΣΤ. ΠΕΜΠΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Όλα τα πιο πάνω προγράμματα και δράσεις θα πρέπει να τυγχάνουν συνεχούς αξιολόγησης ως προς την αποτελεσματικότητα και το εύρος τους.

Η αξιολόγηση πρέπει να περιλαμβάνει ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια όπως:

- Αριθμός παιδιών τα οποία θα λάβουν ενημέρωση μέσω των προαναφερόμενων δράσεων
- Αριθμός εκπαιδευσεων/εξειδικεύσεων εκπαιδευτικών/επαγγελματιών
- Αριθμός εκπαιδευτικών/επαγγελματιών οι οποίοι έλαβαν εκπαίδευση
- Αριθμός δράσεων ή παρεμβάσεων προς γονείς/κηδεμόνες
- Αριθμός γονέων/κηδεμόνων οι οποίοι παρευρέθηκαν σε τέτοια προγράμματα
- Διανομή και χρήση εγχειριδίων
- Είδος προγραμμάτων προς παρευρισκόμενους και αριθμός ατόμων που τα έχουν παρακολουθήσει
- Αριθμός οικογενειών ή ευάλωτων ατόμων τα οποία έχουν εντοπιστεί από προγράμματα δευτερογενούς πρόληψης
- Χρήση φόρμας (έντυπης ή διαδικτυακής) για ποιοτική αξιολόγηση από εκπαιδευόμενους ή παρευρισκόμενους σε προγράμματα
- Αριθμός θυτών ή υπόπτων ή ατόμων οι οποίοι θα ζητήσουν βοήθεια και στήριξη οι οποίοι θα χρησιμοποιήσουν τα προγράμματα θεραπείας/στήριξης
- Χρήση φόρμας (έντυπης ή διαδικτυακής) για ποιοτική αξιολόγηση προγραμμάτων θεραπείας/στήριξης από τους θεραπευόμενους/στηριζόμενους
- Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των εκστρατειών στο κοινό

Ως εκ τούτου, στα πλαίσια της Εθνικής Στρατηγικής θα προωθηθούν οι ακόλουθες δράσεις:

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Σχεδιασμός Συστήματος ελέγχου και αξιολόγησης των δράσεων για κάθε φορέα υλοποίησης δράσης	2016	“Φωνή”
Δημιουργία εντύπου/δεικτών αξιολόγησης σε σχέση με τις προτεινόμενες δράσεις της ΕΣ	2016-2019	“Φωνή”
Σχεδιασμός συστήματος ελέγχου και αξιολόγησης για την εφαρμογή όλων των δεικτών επιτυχίας του Προγράμματος Αγωγής Υγείας με την εμπλοκή και των ίδιων των παιδιών και νέων στη διαδικασία σχεδιασμού και αξιολόγησης δράσεων και προγραμμάτων	2016	ΥΠΠ «Φωνή»

ΔΡΑΣΕΙΣ	ΧΡΟΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ
Εφαρμογή του συστήματος ελέγχου και αξιολόγησης για την εφαρμογή όλων των δεικτών επιτυχίας του Προγράμματος Αγωγής Υγείας	2017-2019	ΥΠΠ
Σχεδιασμός συστήματος ελέγχου και αξιολόγησης για την εφαρμογή όλων των δεικτών επιτυχίας του Προγράμματος «Keep me Safe»	2016	ΥΠΠ ΚΣΟΠ «Φωνή»
Εφαρμογή του συστήματος ελέγχου και αξιολόγησης για την εφαρμογή όλων των δεικτών επιτυχίας του Προγράμματος «Keep me Safe»	2017-2019	ΥΠΠ ΚΣΟΠ «Φωνή»
Σχεδιασμός συστήματος ελέγχου και αξιολόγησης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, των εκπαιδευτικών κάθε βαθμίδας	2016	ΥΠΠ Συνδικαλιστικές Οργανώσεις «Φωνή»
Εφαρμογή του συστήματος ελέγχου και αξιολόγησης των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, των εκπαιδευτικών κάθε βαθμίδας	2017-2019	ΥΠΠ Συνδικαλιστικές Οργανώσεις
Αξιολόγηση των προγραμμάτων εξειδίκευσης και εκπαίδευσης για επαγγελματίες υγείας	2016-2019	Υπουργείο Υγείας «Φωνή»
Αξιολόγηση των εκστρατειών στο κοινό	2019	«Φωνή»

Πέραν των προγραμμάτων και εντύπων αξιολόγησης των διαφόρων δράσεων ως ανωτέρω, σημειώνεται ότι και το εργαλείο CAN (MDS) (βλ. Ενότητα Ε πιο πάνω) προσφέρεται για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων.

Θ. ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Το φαινόμενο της σεξουαλικής κακοποίησης και σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και παιδικής πορνογραφίας είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο το οποίο δεν περιορίζεται από οποιαδήποτε γεωγραφικά σύνορα. Ως καθορίζει και η Σύμβαση Λανζαρότε, η διεθνής συνεργασία αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο μιας αποτελεσματικής στρατηγικής, λαμβάνοντας υπόψη ότι το πρόβλημα είναι ένα παγκόσμιο και πολύπλοκο φαινόμενο το οποίο δεν μπορεί να αντιμετωπισθεί αποκλειστικά και μόνο σε εθνικό επίπεδο.

Απαιτούνται προσεγγίσεις σε επίπεδο περιφερειακό, διεθνές και πολυμερές για αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου, προώθηση νομοθετικών και άλλων μέτρων εναρμονισμένων με τις Ευρωπαϊκές και διεθνείς πολιτικές και ανάπτυξη συνεργασίας με Ευρωπαϊκά Σώματα και διεθνείς οργανισμούς και την υιοθέτηση καλών πρακτικών οι οποίες έχουν ήδη αποδειχθεί ως αποτελεσματικές στο εξωτερικό.

Ως εκ τούτου στα πλαίσια σχεδιασμού και εφαρμογής της ΕΣ έχουν ήδη επιτευχθεί οι ακόλουθες συνεργασίες:

Κυβερνητικό τμήμα για την προστασία των παιδιών, Ισλανδία
Εθνική Οργάνωση για την Πρόληψη Βίας σε Παιδιά του Ηνωμένου Βασιλείου (NSPCC)
Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας Ελλάδα

Ι. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑΣ

Όλο το υλικό το οποίο αναφέρεται στις δράσεις της ΕΣ (εγκυκλίои, εγχειρίδια, εκστρατείες κτλ) θα είναι διαθέσιμα μέσω νέου ιστοχώρου ο οποίος θα δημιουργηθεί υπό την εποπτεία της «Φωνής».

Σημειώνεται ότι στα πλαίσια συνεργασίας με την ΑΤΗΚ και της προθυμίας της να συμβάλει έμπρακτα στην ΕΣ, έχει εξεταστεί από την Cytacom και έχει εγκριθεί η στήριξη του ιστοχώρου (website) ο οποίος θα δημιουργηθεί για την προώθηση της ΕΣ. Έχει επίσης εξεταστεί και εγκριθεί από την Cytacom η δημιουργία της ιστοσελίδας με κόστος €5.300 καθώς και το ποσό €1.080 ανά έτος για συντήρησή της ιστοσελίδας πλέον το ποσό €1460 για λοιπά έξοδα τα οποία συνδέονται με την ιστοσελίδα.

ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ:

ΥΕΠΚΑ:	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικής Ευημερίας
ΥΔΔΤ:	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης
ΥΥ:	Υπουργείο Υγείας
ΥΠΠ:	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
ΥΚΕ:	Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας
ΚΟΑ:	Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού
ΔΔΕ:	Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης
ΔΜΕ:	Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης
ΔΜΤΕΕ:	Διεύθυνση Μέσης Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
ΕΔΕ:	Επιθεωρητής Δημοτικής Εκπαίδευσης
ΕΜΕ:	Επιθεωρητής Μέσης Εκπαίδευσης
ΕΤΕ:	Επιθεωρητής Τεχνικής Εκπαίδευσης
ΔΠΙ:	Διεύθυνση Παιδαγωγικού Ινστιτούτου
ΥΕΨ:	Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας
ΥΣΕΑ:	Υπηρεσία Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής
ΣΕΑΥΠ:	Συντονιστική Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας
ΟΑΠ:	Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης
ΣΕΑΠ:	Συντονιστική Επιτροπή Αναλυτικών Προγραμμάτων
ΜΚΟ:	Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί
ΑΤΗΚ:	Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου
ΚΣΟΠ:	Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού

(Meadows κ.ά. , 2011)

«Ενίσχυση των εθνικών πολιτικών αρχών για την εξάλειψη της σεξουαλικής βίας κατά των παιδιών:

Ένα έργο του Συμβουλίου της Ευρώπης που περιλαμβάνει πιλοτικές πρωτοβουλίες στην Κύπρο»

Έρευνα Πανεπιστημίου Κύπρου, Τμήμα ψυχολογίας, 2015

Ibid

Επίσημα στοιχεία Αστυνομίας Κύπρου

NSPCC Report

Ευχαριστούμε τη διαφημιστική εταιρεία Ashley World Group για την αφιλοκερδή τους εργασία για τη επινόηση και δημιουργία του ονόματος και του συνθήματος «ΦΩΝΗ»

Εκδόθηκε από: Ομοσπονδιακό Κέντρο για την Αγωγή της Υγείας (BZgA), Κολωνία, Γερμανία

"<http://www.bzga.de/home>"www.bzga.de/home

Το BZgA συνεργάζεται με την ΠΟΥ για θέματα Σεξουαλικής και Αναπαραγωγικής Υγείας και το Ταμείο Πληθυσμού των Ηνωμένων Εθνών (UNFPA) Περιφερειακό Γραφείο για την Ανατολική Ευρώπη και την Κεντρική Ασία

Bachus, L., M. Martens, M. van der Sluis. 2010. An impact and process evaluation of two Dutchsexuality education programmes for 10–12 year olds in primary school. “Relationships and Sexuality” and “Comfortable in your skin”.

Amsterdam, Rescon. Bucx, F., R. Sman and C. Jalvingh. 2014.

Different in class.

Evaluation of the pilot programme “LGBT youth in school”. The Hague, SCP

Safeguarding Teenage Intimate Relationships (STIR) Connecting online and offline contexts and risks Briefing Paper 3: Risk and Protective (Predictive) Factors for IPVA Victimization and Instigation [HYPERLINK](http://www.medinstgenderstudies.org/wp-content/uploads/STIR-Briefing-Paper-3-English-Final-.pdf)
"http://www.medinstgenderstudies.org/wp-content/uploads/STIR-Briefing-Paper-3-English-Final-.pdf"
"http://www.medinstgenderstudies.org/wp-content/uploads/STIR-Briefing-Paper-3-English-Final-.pdf"
(Sullivan και Knutson , 2000)
(Wurtele και Kenny , 2010)
Στοιχεία Αστυνομίας Κύπρου

Laouri, Y. & Aristodemou, E. (2013). Risks and Safety for Children on the internet: the Cyprus report. Full findings from the EU Kids Online survey of 9 to 16 year olds and their parents. Cyprus Neuroscience and Technology Institute: Nicosia
[HYPERLINK](http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/ParticipatingCountries/PDFs/CY-CyprusReport.pdf)

"http://www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/ParticipatingCountries/PDFs/CY-CyprusReport.pdf"
www.lse.ac.uk/media@lse/research/EUKidsOnline/ParticipatingCountries/PDFs/CY-CyprusReport.pdf

Ibid

Presentation Guyt director of campaigns at Terre des Hommes Netherlands, [HYPERLINK](https://www.terredeshommes.nl/sweetie1)

"https://www.terredeshommes.nl/sweetie1"
https://www.terredeshommes.nl/sweetie1

Ibid

Βλ. Αγάθωνος-Γεωργοπούλου Ε. (επιμ.) (1998), Οδηγός για την Αναγνώριση και Αντιμετώπιση της Κακοποίησης και Παραμέλησης του Παιδιού, Αθήνα, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, σ. 41. Επίσης, Agathonos-Georgoroulou H., Browne K., (1997), "The Prediction of Child Maltreatment in Greek Families", Child Abuse and Neglect, Volume 21, pp. 722

Margaret Tuite, European Commission coordinator for the rights of the child

CAN-MDS Εγχειρίδιο Πολιτικών και Διαδικασιών